

EGY AZ ISTEN

Unitárius Közlöny

KOLOZSVÁR, 1888–1948/1990. • 25. (85.) ÉVF. • 12. SZÁM • 2015. DECEMBER • ÁRA: 2,50 LEJ

Fotó: Czire Alpár

Az ünnep azé, aki várja

Aki magot szór ablakába
és gyertya vár az asztalán.
A várók nem várnak hiába.
Egy angyal kopogott talán?

Szárnysuhogás az ablakon túl –
vigyázz! Kinézni nem szabad!
Künn az angyalhad térül-fordul,
egy pillanatra látszanak.

A karácsonyfát hozzák – hallod? –
egy koppanás, és leteszik.
Fényben úszik az üvegajtód,
s megint suhogás. Mi ez itt?

Zöld angyaltoll: egy kis fenyőág,
karácsonyszagú és meleg.
„Gyűjtsd meg a legutolsó gyertyát!”
Ez az angyali üzenet.

És be is mehetsz – vár az ünnep,
és minden zárt ajtót kitár.
A fa alatt angyalok ülnek –
az ünnep azé, aki vár.

SZABÓ T. ANNA

A tartalomból:

*Azzal akartam több lenni,
hogy én kövel sosem
dobok vissza...*

4

Ünnepre hangoló

9

Karácsonyi evangélium

14

Így is lehet!

18

*Fiatál vélem(élm)ények
a XVIII. Dévai
Emlékarándokltról*

23

„Amikor meglátták a csillagot, igen nagy volt az örömük.” (Mt 2,10)

● **Október 5-étől** Bálint Benczédi Ferenc püspök kinevezte **Tőkés-Bencze Zsuzsánnát** a Gyergyó-szentmiklósi Unitárius Egyházközség, valamint november 15-étől **Gyerő Attilát** a Lupényi Unitárius Egyházközség rendes lelkészének.

● **Október 23–25.** között került sor a Doktoranduszok Országos Szövetségének Hittudományi Osztálya által meghirdetett **Fiatalkutatók és Doktoranduszok VI. Nemzetközi Teológuskonferenciájára Budapesten**, a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karán. A konferencián Bálint Benczédi Ferenc püspök vendéki minőségben vett részt, a doktoranduszaink közül jelen volt Lakatos Csilla és Sándor Szilárd.

● **Október 31-én**, a reformáció napján, **az unitárius teológiai hallgatók**, teológiai tanáraik vezetésével, ez évben is **megkoszorúzták** a kolozsvári Házsongárdi temetőben található unitárius egyházi és világi vezetők, tanárok és tudósok, valamint közéleti személyiségek síremlékét.

● **November 2-án** ülésezett a **2018-as** egyházi ünnepségeket szervező **Emlékbizottság** Kolozsváron. A bizottság napirendjén az Egyház fennállásának 450. évfordulója alkalmával szervezendő programok, emlékjel Hagyás, kiadványmegjelentetés és arculattervezés kérdései szerepeltek.

● **November** hónapban került sor a **IV. évnegyedi lelkészi értekezletek** megszervezésére. 4-én a marosi egyházkör lelkészei Ádámoson, a küllői köriek Magyarországon üléseztek. 5-én Szentegyházán tartott a székelyudvarhelyi egyházkör értekezletet. November 9-én, 10-én, illetve 11-én a kolozsvári, székelykeresztúri és háromszék-felsőfehéri egyházkörök lelkészei találkoztak Várfalván, Székelykeresztúron, valamint Bölonben. A lelkészi értekezletek központi témája az új lelkészi fizetési

rendszer ún. második pillérének ismertetése és véleményezése volt.

● **November 8-án** egyezmény aláírásával fűzték szorosra a kolozsvár-belvárosi és monostori egyházközségek az alsójárai leányegyházközséggel való kapcsolatukat. Az együttműködési egyezmény ünnepélyes kinyilvánítása volt az alsójárai egyházközség szellemi és anyagi örökségének megőrzése és továbbadása érdekében már korábban elkezdett közös erőfeszítésnek.

● **November 15-én** ünnepség keretében emlékezett meg a **Budapesti Unitárius Egyházközség temploma építésének 125 éves évfordulójáról**. A Pesti Vigadóban szervezett gálán Bálint Benczédi Ferenc püspök, Elekes Botond egyházkerületi főgondnok és Balogh Zoltán, az emberi erőforrások minisztere tartott beszédet, Kászoni Kövendi József püspöki helynök, az egyházközség lelkésze imában adott hálát a Gondviselőnek a megtartásért. Ezt követően Kertesi Ingrid Liszt-díjas operaénekes, Mészáros Nóra Zita zongoraművész, Farkas Gábor Liszt-díjas zongoraművész, Tokos Zoltán gitárművész, valamint az erdélyi népzenei játszó Gázsa Zsuzsanna előadását hallgathatta meg a közel félezer ünnepelő.

● **November 22-én** vasárnap 17 órától **Aranyosrákoson** került sor az **Együtt Isten völgyében** közösségi alkalommal egybekötött istentisztelet-sorozat újabb alkalmára. Az unitárius templomban tartott istentiszteleten Barabás Zsolt várfalvi unitárius lelkész mondott imát, Oláh Mátyás kercsedi református lelkész prédikált. Istentisztelet után a Balázs Ferenc Népfőiskola meghívott előadója, Jakabházi Béla-Botond unitárius lelkész, pszichológus tartott előadást **Valóságosság haladóknak** címmel.

● **November 24-én könyvbemutatót** tartottak Egyed Emese moderálásával a kolozsvári János Zsigmond Kollégium dísztermében: a kötet, mely a 2013-as **Körmöczi-**

konferencia anyagát tartalmazza, a **Keresztény Magvető** köteteként jelent meg 2015 tavaszán.

● **November 25-én** Budapesten a Reformáció Emlékbizottság szervezésében **Vallások együttélése egykor és most** című **konferenciára** került sor, melyen egyházunkat Bálint Benczédi Ferenc püspök és Pap Mária püspöki titkár képviselte.

● **December 4-én** kerül sor az **Egyházi Képviselő Tanács** 4. évnegyedi ülésére Kolozsváron.

● Az **unitárius teológiai hallgatók blogújságát** indítottak, amelyet a <https://unitariuslang.wordpress.com> oldalon olvashatnak az érdeklődők.

● Egyházköri hírek

Kolozs-tordai kör: november 8-án idősek vasárnapját tartottak Mészkon, melyen részt vettek a csegezi leányegyházközség idős tagjai is.

Küküllői kör: november 21-én **Dicsőszentmártonban** ifjúsági istentiszteletre került sor.

Székelykeresztúr kör: **Székelykeresztúron** a Berde Mózes Unitárius Gimnázium Vadrózsák nevet viselő néptáncsoportja öt éves évfordulóját ünnepelte november 7-én. Minden hétfőn kétheti rendszerességgel ifjúsági istentiszteleteket tartanak.

Székelyudvarhely kör: A 2. számú udvarhelyi egyházközség november 20-án tartja a VEOlimpiászt, amelyre közel 50 diák jelentkezett.

Halottunk

November 14-én ravatalozták fel Székelykeresztúron **Fekete Attila ny. lelkészt**, aki 23 évet szolgált a firtosváraljai egyházközségben. A szertartásvégző Vida Rozália lelkész mellett id. Szombatfalvi József ny. lelkész-esperes, illetve Sipos László firtosváraljai lelkész mondott beszédet felette. Szülőfalujában, Nyárádszentlászlón helyezték végső nyugalomra, ahol Jakabházi Béla Botond lelkész búcsúztatta.

Pihenése legyen csendes.

LÉLEKFONAL

Könnyed lélek

**MÁRKOS
HUNOR
ELEMÉR**

Zárjuk rovatunkat, melyben a 2014 decemberében tartott székeljudvarhelyi zsinaton felszentelt 12 lelkészt kértük fel arra, hogy ossza meg gondolatait arról a bibliai versről, mely hivatását meghatározza.

Úgy érzem, nehéz találni egyetlen bibliai idézetet, amely az életemnek és szolgálatomnak meghatározója. Nem azért nehéz, mert olyan kevés lenne a Bibliában az életízű, tanulságos rész, hanem éppen ellenkezőleg. Nem hiába kapta a könyvek könyve elnevezést.

Ahogy az emberpalánta kezd felcseperedni, úgy formálódik a világról, önmagáról és Istenről alkotott felfogása is. Számtalan alkalommal viccelődve említem meg gyermekkorom korai szakaszának naiv felfogását. Teljes meggyőződéssel vallottam: minden ember, aki él, az unitárius, kivéve a román nemzettársainkat, akik román vallásúak. Igaz, akkor szülőfalum, Küküllődombó népességének nagy többsége magyar volt és unitárius. A faluban élők nagy többsége magyar volt, ezért mielőtt elküldtek vásárolni Precuphoz (a román üzleteshöz), a szüleim vagy nagyszüleim egy gyorstalpaló román nyelvtanfolyamot kellett tartsanak, ami rendszerint a kapuig életette a román nyelvtudást bennünk. Szerencsére a boltos értett magyarul egy annyit, hogy kibőbözze, mit is szeretnénk vásárolni.

Családunkban édesanyám volt az, aki bennünket bevezetett a hit és vallásosság világába. Először a Miatyánkkal. Az arany szabályt is tőle tanultuk meg. Ő kezdte belénk plántálni a hitet és emberséget. A gatyábarázások sem csak dorgálásról meg nadrágporolásról szóltak – egyetlen alkalommal sem mulasztotta elmondani: úgy viselkedjétek, hogy Isten lát és hall mindent, Előle nem lehet elbújni. Azt hiszem, hogy ez a kis hitmeg-

vallás volt, amit a szívembe zártam, és amely végigkísért eddigi életutamon. Ez volt az az alap, amelyre hitem felépült.

Nemrég találkoztam egy rokonnal, aki elmesélte, hogy 4-5 éves lehettem, amikor megkérdezve, hogy mi szeretnék lenni, ha majd nagy leszek, én gondolkodás nélkül azt feleltem: pap bácsi. Ez az elhatáro-

időszakról, azt mondhatnám, hogy nagyon sok élettapasztalatot gyűjtöttem. Volt közöttük öt költözés, sok új arc, találkozások és búcsúzások, sok örömteli pillanat, és a megpróbáltatásokból is kijutott. Nagyon sok kis színes lapocskát elvesztettem ez idő alatt. Mindössze hat maradt meg az egészből, köztük az is, melyen az írásom vezér-

„Azokra a dolgokra törekedjünk tehát, amelyek a békességet és egymás építését szolgálják.” (Róm 14,19)

zás pedig mindmáig elkísért. Voltak időszakok, amelyek kifakították, de sikerült mindig visszatérnem gyerekkori álmomhoz. Szerencsésnek mondhatom magam, hiszen több példaképem is volt életemben, akik útba igazítottak és emberségre meg hitre neveltek.

Nyolcadik osztály után a kincses városban, az Unitárius Kollégiumban végeztem el a középiskolát. Akkor vettem meg azt az újfordítású Bibliát, amelyet még mindig használok. Minden olyan bibliai verset, amely megtetszett, feljegyeztem, majd az ágyamra vagy az íróasztalomra kiragasztottam, hogy mindig közel legyenek hozzám. Nagyon sok kis színes lapocskát gyűlt össze a Kolozsváron töltött idő alatt. A teológiai tanulmányaimat befejezve az első szolgálati helyem a Fogaras-Nagyszebeni Unitárius egyházközség volt. Egy év szolgálat után kerültem át a Medgyesi Unitárius Egyházközséghez, amelyhez a nagyszebeni leányegyházközség is csatolódott. Ha számot kéne adnom az elmúlt

fonalának választott idézet is áll.

Meggyőződésem, ha azokra a dolgokra törekszünk közösségünkben, amelyek a békességet szolgálják, és amelyek egymás építését, fejlődését, nemesedését mozdtítják elő, akkor biztosak lehetünk, hogy szeretettel és hűséggel fordulunk Istenhez és embertársainkhoz. Fáradozásainkat nem hiába valóságnak, hanem örömtelinek vagy akár isteni áldásnak könyvelhetjük el. Minden új lépés, megpróbáltatás, cél vagy álom előtt reménységgel és könnyed lélekkel kell megállnunk, hogy ne valljunk szégyent, ha netalántán mégis kudarc érne.

Ha elfáradnék, ha kimerültnék, reménytelennek érezném magam, ha átcsapnának fejem felett hömpölyögvé a miértek és a hogyanok, akkor előveszem a megkopott, kisé elhasznált lapocskákat, és újra meg újra átolvasom a halványuló írást róluk. Majd újból cinkos mosollyal gondolok Jakab apostol szavaira: „Te hiszed, hogy egy az Isten. Jól teszed....” (Jak 2,19)

Azzal akartam több lenni, hogy én kővel sosem dobok vissza...

2015. október 18-án került sor id. Szombatfalvi József székelykeresztúri lelkész kibúcsúzó istentiszteletére. A négy évtizedes egyházi, közösségi szolgálat kimagasló voltára utal Hargita Megye Tanácsának kitüntetése, a Márton Áron-emlékérem is: lelkészi lakások, kántortanítói ház, elemi iskola és a templom épületének felújítása, segédlelkészi lakások, gyülekezeti ház és szociális otthon építése, ökumenikus táborok szervezése, a Gondviselés Segélyszervezet alapítása fémjelzi tevékenységét. A nyugalomba vonuló lelkésszel Czire Szabolcs főszerkesztő, teológiai tanár beszélgett.

• Ki volt lelkészi példaképe? Ki-nek vagy minek a hatására választotta ezt a hivatást?

Nem volt lelkészi példaképem. Gyerekkoromban Bözödújfaluban beszolgáló lelkészek voltak, nem alakult ki velük mélyebb viszonyom. Nagyszüleim viszont nagyon egyházközeli emberek voltak, anyai nagyanyám sokat mesélt a ravai lelkészekről, hogy milyen emberek voltak, hogyan vezették a közösséget. Számtalan történetet hallottam róluk. Ők lettek ismeretlenül is a példaképeim. Egészen biztosan ez lehetett rám olyan hatással, hogy középiskolás koromra nem is gondoltam más pályára, csak lelkész akartam lenni.

• Választaná-e újra a lelkészi hivatást?

Ma sem választanék mást. Emlékszem, hogy másodéves koromra megdöbbentett néhány dolog az egyházi valóságról – emberi tényezők –, akkor volt csak kétségem egy időre. De nem akartam kilépni, már csak azért sem, mert akkor vissza kellett volna fizessék szegény szüleim a tandíjat, ami a '60-as évek végi kuláküldöző-kollektívizáló helyzetben nagy terhet rótt volna rájuk. Tudtam, hogy eltelik a négy év, és akkor a magam belátása szerint élhetem meg ezt a hivatást kint a gyülekezetben.

• Ha mást kellene választania, mi lenne az?

A földrajzot nagyon szerettem. Tanár lennék.

• Ha újra fiatal lelkész lehetne, mit csinálna másként?

A melléktevékenységekben változtatnék. Igaz, hogy csehétfalvi pályakezdő lelkészként sok lehetőséget nem kínált az akkori idő, még a kultúrotthonból is kitiltott a hatóság egy dalárdaéneklés után azzal, hogy a papnak nincs ott mit keresnie. Földművelés és állattenyésztés lett a két fő mellékfoglalkozásom. A gyülekezet mindenben támogatott, annyi földet adtak, amennyit csak meg bírtam művelni. Kilencven után már lett volna lehetőség és motiváltságom is másra, de akkor már az idő nem engedte. Bántam, hogy nem foglalkoztam többet teológiával és nyelvekkel. Utólag ébredtem rá, hogy azt a korábbi sok időt arra lehetett volna fordítani.

• Kiket olvasott legszívesebben?

A Kriterion Kiadó Horizont sorozatában megjelent könyveket mindegyikét. El sem tudom mondani, hogy milyen élményt jelentettek a világirodalom nagyjai, például Dosztojevskij, Steinbeck vagy Dickens. A magyarokat nem is sorolom, azokat mind el kellett olvasni. Abban az időben gyűjtögettem az idézeteket, nagyon sokat tanultam ezekből a könyvekből.

• Négy évtized: mi tölti el elsőként jó érzéssel, ahogy a papi szolgálatára visszatekint, mire a legbüszkébb?

A szolgálatokra való felkészülés. Nem volt olyan szolgálatom, beleértve egy pohárköszöntőt is, amire ne készültem volna. Mondhatom, hogy az utolsó percig így tettem. Emlékszem, hogy amikor lekerültem Keresztúrra, egy református

állatorvos azt mondta nekem, nagyon csodálkozik azon, hogy 23 év után kerültem be egy faluból. A lelkészek akkorra általában beszükülnek, akár elrészegesednek. Én a rendszeres készülésnek tudom be, hogy alkalmasnak találtak annyi év falusi lelkészség után meghívni Keresztúrra.

• Érdekesnek találom az előbbi választ, mert nagyszámú látható megvalósításra lehetett volna utalni...

A lelkész életében én a szolgálatot, a prédikálást tartom az elsődleges feladatnak és megvalósításnak. Az évek folyamán sok olyan visszajelzést kaptam tanároktól és más értelmiségiektől, hogy én vasárnapról vasárnapra nevelem a gyülekezetet. A lelkész elsősorban ezt teszi. Persze voltak megvalósítások. Csehétfalván a százéves papilakot gyönyörűen át sikerült alakítani, a Nyikó mentén itt volt az első fürdőszoba. Saját kezemmel szereltem, vízgázszerelő is vagyok. Tarcsafalván papilakot építettünk. Erdő János azt mondta, hogy ő még nem találkozott olyannal, hogy valaki beszolgálóként a másik faluba építsen papilakot. Székelykeresztúron is, ha már ezt nézzük, a 17 év alatt egy unitárius birodalom jött létre a Gimnázium körül. Az a fontos, hogy ezzel a gyülekezet létezője nőtt meg. Mások mindig ezeket a megvalósításokat látják, de nekem elsősorban a szószék jelentette azt.

• Munkája sok lelki feszültséggel társult. Hogyan állította vissza lelki békéjét, hogyan tu-

dott másnap is lelkésként továbbmenni?

A lelkész első pillanattól tanul mindabból, amivel találkozik. Már pályám első heteiben súlyos sérülésben volt részem valaki meg gondolatlan megjegyzése által. Megpróbáltam soha nem éreztetni vele, hogy számon tartom, ő viszont tudta, hogy tudom. Haláláig nagyon alázatos volt, tisztelettel viszonyult hozzám. Ez számomra nagyon tanulságos volt. Ismerni addig is ismertem a mondást, már teológus koromtól, hogy ha megdobnak kővel, dobd vissza kenyérrel, de kicsinként tanultam meg alkalmazni is. Vagy azt, hogy ha megütnék bal felől, tarts oda a jobb arcodat is. Ez mindig működött. Sértés mindig ért, még utolsó percben is, nagyon meggondolatlanok tudnak lenni az emberek. Sok esetben álmatlan éjszakákat okozott, nem mondom, hogy nem fájt, de papi mivoltomból sosem léptem ki. Azzal akartam több lenni, hogy én kővel sosem dobok vissza.

• Mi a legkedvesebb gyerekkori emléke?

Talán mert ezekről beszélgettünk, de most az jut eszembe, ahogy édesapám a templomba belépve leborult imádkozni. Nagy, erős fizikumú ember volt, háborút és fogságot megjárt székely, gyereként legyőzhetetlenül erősnek hittem. De amikor elmentünk a templomba, az volt a szokása, hogy a padsorba belépve leborult a padra, és percekig át imádkozott. Gyerekként nekem ez nagyon hosszúnak tűnt, de még inkább azt nem értettem, hogy ez a nagy erős ember valósággal megtöprel és kettőbe hajlik. Ez múlhatatlan benyomást tett rám.

• Ez az imaélet „átöröklődött”, elkísérte a papi évek alatt?

Igen, de azzal, hogy számomra nem csak az az imádság, amit szavakkal – áhítatosan – megfogalmazunk. Nekem imádság, ahogy megállok tavasszal a virágos kert-

ben, vagy ősszel a gyümölcsrel teli fák előtt. A gyümölcsrel teli legálább olyan szép, és ezért szép az idős ember is. Imádság számomra, hogy este megállok a csillagos ég alatt, és csak belegondolok: Istennem, végtelen a Te világod! Nem tudok szebb imádságot, mint ahogy így elfutok lélekben a csillagok végtelen útján.

• Melyik szolgálati típust érezte magához a legközelebb? Változott-e ez az évek folyamán?

Fiatal koromban a házasságkötési szertartást szerettem a leginkább. Még sugárzott a fiatal párból a szerelem, nagy öröm töltötte el a szülőket és a párt, és én ebben a helyzetben még adhattam nekik néhány kedves szót, áldást kérhettem rájuk. Mindig úgy véltem, és most még inkább, negyven esztendei házasság után, hogy ekkor kezdődik el az értelmes emberi élet időszaka. Addig csak készül erre, de ekkortól kibontakozik, és minden tettének értelme tud lenni. Később, amikor gyermekeim már felnőttek, én is gyakran tűnődtem azon, hogy vajon tudtam-e eleget adni nekik. Akkortól a keresztelők váltak számomra a legkedvesebb szertartássá. Keresztúron erre volt bőven lehetőségem, és kértek is szívesen, minden biztonnyal érezték az emberek, hogy ezt mekkora örömmel végzem. A nyáron még a szabadságomról is visszahívtak egy ikerpár megkereszteléséért.

Micsoda öröm volt! Látni az örömeiben síró édesanyát, a boldog édesapát, és látni, hogy a gyülekezetben mindenki tele volt ezzel a belőlem is áradó örömmel. Jó volt így fejezni be a szolgálatom.

• Keresztúrnak van az egyik legjobban működő testvérkapcsolata. Korábban számos vezetőképzést tartottak. Tudna pár példát mondani, ahol ezek hasznosultak a gyülekezeti munkában?

1997-ben adódott először lehetőségem betekintést nyerni a concordi testvérgyülekezet életébe. Én csak egy év múlva lettem székelykereszúri lelkész. Úgyhogy még a lelkésszövetség elnökeként hívtam meg őket vezetőképzést tartani. Aztán 2000-től sikerült a gyülekezetet a tanultak alapján átszervezni. Nagy segítségemre volt az akkori gondnok, Lőrinczi Domokos bácsi, aki belátta, hogy itt másképp kell működjenek a dolgok, és engedte a fiatalokat bekerülni. Látványosan megújult a gyülekezet. Például a Gazdasági Bizottságba mind szakemberek kerültek be, így tudtuk azt a sok építést, felújítást megvalósítani. Még lakótelepet is megtervezett az egyházközség, a Dávid Ferenc lakónegyed, ahol most 44 lakóház és két tömbház is épül. Az ifjúsági egyesület megszervezése is ide vezethető vissza. Itt is sok segítséget kaptam. Például Czire Irma tanárnő olyan előadást állított össze, amit Sepsiszentgyörgyön, Kolozsváron és két helyen Budapesten is bemutattunk. Akkora sikere volt, hogy a gyülekezet mindenütt talpra állt az élménytől.

• Mire szán legszívesebben időt? Az emberekkel való beszélgetésre.

• Mire sajnálja legjobban az időt?
A semmitmondó beszélgetésre. A céltalan dolgokra.

• Van olyan, akitől bocsánatot kellene kérnie, de eddig nem sikerült?

Van. Épp az egyházközségi tisztújításnál is volt olyan, aki nagyon megharagudott rám. Elmentem hozzá, de kerülte, hogy szóba hozzuk a témát. Minden úrvacsoravételtkor bocsánatot kérek mindazoktól, akikért nem tudtam mindezt megtenni.

• **Mikkel szeretne foglalkozni nyugdíjas évei alatt?**

A Gondviselés Segélyszervezet elnöke vagyok. Erre szeretnék sokkal több időt szánni. Ugyanakkor farragni szeretnék. Az új otthonunknál minden famunkát elhalasztottam, hogy saját kezemmel csinálhassam meg. A bőzdűjfalusi kopjafa-falu felállításakor mondtam, hogy a fának lelke van, és azzal csak lelkes emberek tudnak foglalkozni. Szeretnék közéjük tartozni.

• **Milyen tulajdonságot értékel leginkább a nőkben?**

Az anyaság által kiteljesedő szerepet megélési képességét.

• **Ha választhatna egy évet, amelyet újraélhetne, melyik lenne az?**

Csak hármat tudok: a házasságkötés és a két gyermekem születésének évét.

• **Mikor érezte úgy, hogy nem értették, vagy nagyon félreértették?**

Egy egyházi tisztségváltáskor egyesek többet láttak bennem, mint amire én éreztem, hogy képes vagyok, és nem értették meg, hogy miért nem vállalom. Sőt haragudtak, és máig nem tudtuk megbeszélni, magamban hordozom. Pedig semmi egyéb nem volt, mint az, hogy ismerve magamat, tudtam a korlátaimat is, és azt, hogy meddig mehetek el. De ezt nem értették, és megharagudtak.

• **Van-e olyan mondat, amit születésétől hallott, és később vált fontosá?**

Édesapám gyakran mondta, hogy „Fiam, a magyar ember szava

írás!” Amit kimondtunk, az nem olyan, mint a madár, amely elröppen, de később még megfoghatjuk. Nem, az egyszeri, és célba kell érnie. Édesanyámtól gyakran hallottam, hogy „Ha elmész valahova, a híred ne jöjjön hamarabb haza!”

• **Prédikációiban szívesen használt idézeteket. Van kedvenc idézete, ami mindig „kéznél van”?**

Nem hiszek az önálló idézetekben. Mindig a szövegkörnyezeti beágyazás hordozza az üzenetet. Ilyetén még attól sem tartózkodtam, hogy humoros dolgokat is mondjak, sőt szóltam is, hogy nem kell pad alá bújni, nyugodtan nevethetnek. Azt tartottam fontosnak, hogy meglegyen az idézet igazsága az adott helyen és helyzetben.

Szombatfalvi József átveszi a Márton Áron-díjat Borboly Csaba Hargita megyei tanácselnöktől – hargitanepe.eu

• **Meglepetésként érte-e a Márton Áron-díj?**

Igen. Pár évvel korábban hallottam erről a díjról, de sosem gondoltam, hogy én érdemes lennék rá, ugyanakkor azt sem hittem volna, hogy azt egy nem katolikus ember is megkaphatja. Örülök, hogy elismerték azt a munkát, amit nem csak a mi szűkebb közösségünkért, de a szélesebb székegy népünkért tettem, tettünk közösen.

• **Milyen egyházi téma zavarja a leginkább?**

A fizetésben való gondolkodás és a köréje épült vita. Évek óta gyűlések sokasága zajlik ebben a témában. Pályám első harminc évében ezzel a témával nem találkoztam. Másik, hogy nincs elég alázat az egyházban. Gondolok a lelkészekre, akikből a hívek és az egyházi vezetés iránti alázat hiányzik, de gondolok a világiakra is, akik nem vállalják elég alázattal a megbízatást.

• **Meg kell kérdezzem: miért döntött úgy, elsőként, hogy két évvel a korhatár előtt kéri a nyugdíjaztatást?**

Amikor 1996-ban először íródott újra a Szervezeti Szabályzat, két elv mellett álltam ki, még lelkészszövetségi határozat is született: a tisztviselők ciklikus választása és az előrehozott korhatár. Ez akkor még 70 év volt. A második újrairás alkalmával már 65 év volt, de azt kértem, hogy ez legyen a legfelső határ, amitől kötelező nyugdíjba menni. Akkor megy el általában az eszünk, és azt hisszük, hogy helyettesíthetetlenek vagyunk. Nem vagyunk. A teljesítőképességünk sem az, mint korábban. Én ezt láttam be: nem tudok úgy dolgozni, ahogy szeretnék, nem tudok úgy teljesíteni, ahogy elvárják. Beláttam, hogy a magam élete szempontjából is jobb, a gyülekezetnek is, ha kihasználom a jog által felkínált lehetőséget, és korábban nyugdíjba megyek. Lezajlik egy választási procedúra, és a gyülekezet megújul, kiteljesedik az élete.

• **Egy mondatban mire hívná fel utódja figyelmét, mire figyeljen oda a székegykeresztúri gyülekezetben?**

Nem kívánok semmilyen tanácsal befolyjni az utódom vagy a gyülekezet életébe, de ha igénylik, mindig rendelkezésükre állok abban, amit esetleg én ismerek. A lelkési szolgálatra kell minden vonatkozásban odafigyelni, és lehetőleg maximálisan teljesíteni.

HITFORRÁS

A várakozás célja és formái

SZÉKELY KINGA RÉKA

A hetven év feletti emberek azzal szokták magyarázni szívósságukat, az élet kihívásaival szembeni bátorságukat, hogy ők megedződtek. Kibírnak mindent, bizalommal tekintenek minden új, minden kellemetlen körülmény elé. Majd csak megsegít az Isten minden szükségünkben – mondogatják. Ők megtanultak várni. Türelmesen avagy türelmetlenül, reménységben vagy jajveszékelésben, de tudnak várni.

Ma már könnyes szemmel méselek életük legmeghatározóbb várakozásairól. Sokan emlékeznek arra az izgalomra, mikor a karácsonyi angyal elhozta legelső cipőjüket. Addig ugyanis csak a nagyobbik testvér cipőjét húzhatták fel, de azt is csak kivételes alkalmakkor. A második világháború utolsó évének karácsonya pedig olyan emlékeket csal elő koros testvéreinkben, melyekhez mi már nehezen tudunk viszonyulni. A visszavonuló német katonák az egyik családnál hagytak három zsák kubikkenyeret. Egyfajta kétszersült volt ez a kenyérnek nevezett kocka formájú eledel, melyet meleg vízbe, tejbe kellett tenni, úgy lehetett elfogyasztani. Az volt az igazi advent és az igazi karácsony. A három zsák kubikkenyér hónapokig biztosította a család mindennapi betevőjét.

A legmegrázóbb várakozásos történetek a szerelmes szív történetei. A katonának besorozott vőlegény, a frontra, fogságba kivitt ifjú férj hazavárása a várakozás olyan mélységeibe húzta le az itthon maradottakat, melyhez képest a legmélyebb kút és a legmélyebb tenger is magaslatnak tűnt. Ahányszor megcsikordult a kapu sarka, ahányszor koppanás hallatszott a lépcsőn, ahányszor szokatlan időben kukorékkolt a kakas,

ahányszor feltűnt egy távolról érkező ember körvonala a tűző napon száradó szénaboglyák mögött vagy a hófödte istállók hátánál, mindig belenyilallt a szerelmes szívbe: hátha ő jön, ő, az én szerelmem, az én párom, az én gyermekeim apja. Ezek a nők, ezek az asszonyok megtanultak várni. Meghosszabított adventi remegésben éltek le éveket, megedzette őket a minden pillanatban feltámadt reménység. Hányszor képzeltek el epekedve, hogy egyszer csak megjelenik a társuk. A beteljesedés aztán sokszor megrázó pillanatokban teljesedett ki. A jóképű, izmos, huncut mosolyú, szerelmes szemű férfiből vézna, beesett arcú és fakó szemű ember lett, akit a saját otthonában is alig ismertek fel. Sem enni, sem ölelni, sem tüzet rakni nem volt ereje. Napok, hetek, esetenként hónapok kellett elteljenek, míg a gondoskodás hasonlóvá tudta tenni a hazaérkezett idegent ahhoz, aki évekkorábban testi-lelki társ volt.

Adventben mindig azt kérdezem magamtól: ki az, akire várok? És tudom-e még egyáltalán azt, hogy mit jelent várni? Nyilván az első válaszom az, hogy várom a kisdedet, hogy megszülessen, akit Isten küldött. Várom, hogy Isten újra kezét nyújtszon nekem, és Jézus születésén keresztül újra a boldog életre biztasson. Várom, hogy Isten újra megerősítsen abban a hitben, hogy az élet alapja a szeretet, hogy minden más jó emberi érzés a szeretetből táplálkozik. Várom a kisdedet, mert benne és szüleiben a megtartó családi mintát látom, azt a mintát, amire majd a nagyobb közösség, a falu, a város, a nemzet biztonságosan tud építkezni. Várom a boldog család látványát. Szeretek gyönyörködni a hívő családban. Erőt nyerek Józsefből,

ahogy a leendő apa nem szégyell kopogtatni, és szállást kérni az ő asszonyának. Erőt nyerek Máriának, a feleségnek és a leendő anyának a reménységéből, hogy akkor is érdemes gyermeket szülni, ha pillanatnyilag a barmok jászla a bölcső. Erőt nyerek a mosolyukból, ahogy látom őket a megszületett kisdéd fölé hajolni, és engem is háladásra indít fohászukodásuk.

Boldoggá tesz az a tudat is, hogy a karácsonyi kisdéd az újjászülető fény jelképe. A sötétség önmagában nem lenne ijesztő. A sötétség önmagában titokzatos, és megvan a maga szépsége és haszna. Baj akkor van, ha a sötétségben el kell indulni, és egy nem látható célt el kell érni. A sötétségben nehéz a tájékozódás, észrevehetetlenek az akadályok és a csapdák. Ezért tölt el minket félelemmel a sötétség.

A földi életben sem fizikai, sem lelki értelemben nem lehet mozdulatlanul egy helyben állni. Menni kell, nőni kell, haladni kell, míg el nem érjük a végpontot. Ezért a haladásért, ezért a fejlődésért van szükségünk fizikai és lelki fényre, világosságra. Jézus a lelki fény megtestesítője. Tanítása, élete példája az Istenhez való közeledés fényességéről, Isten országára ragyogásáról beszél.

Karácsonyban benne van minden emberi és isteni. Benne van Isten felém kinyújtott keze, a gondviselés. Benne van a gyermek és a család szeretete, az élet továbbadásának szent érzése. Benne van az újjászülető reménység, a kitartás erőssége, az a rendíthetetlen hit, hogy Isten megsegít még akkor is, ha pillanatnyilag kilátástalanság gyötör.

Arra a kérdésre, hogy egyáltalán tudok-e még várni, már nehezebb a válasz. Pedig kijártam a vá-

rakozás iskoláját. Tudatosan öt évig vártam, hogy legyen vége a kommunizmusnak. Tizenöt évig vártam, hogy helységneveinknek legyen magyar felirata. Huszonöt éve várom, hogy történelmi házaink és családjaink kapják vissza az államosítással elrabolt tulajdonaikat. Várom, hogy legyen székelyföldi önrendelkezés, hogy anyanyelvünk hivatalos nyelv lehessen, és a többségi nemzetbe való beolvadás mérséklődjön.

Várom, hogy megtanuljunk méltóság teljes emberi életet élni. Várom, hogy megtanuljunk meghallgatni mások véleményét, és értékelni tudjuk mások munkáját is,

ne csak a sajátunkat. Várom, hogy megtanuljunk óvni a természetet, és a szemetet a kukába dobni, nem útszélére, nem a folyó partjára, nem ki a zöld mezőbe. Várom, hogy képesek legyünk igazi ökumenikus istentiszteleteket tartani, ahol testvéri kézfogásban találkozik unitárius lelkészi kezünk az ortodox, a római katolikus lelkészi kezekkel. (Hisz eddig csak a református és a lutheránus kezek találkoztak.)

Várom, hogy levetkőzhessük eredendő jóságunkra ráakodott hordalékainkat, az emberi irigységet, szűklátókörűséget.

Tudom, érzem, egyedül képtelenek vagyok szeretetben és türe-

lemben várni. Egyedül nem tudok várni, mert várakozásom átcsap követelőzésbe, fenyegetésbe.

Szükségem van Isten ölelésére. Szükségem van Isten útmutatására, mely által megismerhetem a várakozást művészetté nemesítő idős emberek életpéldáját.

Kívánom, hogy legyen mindenkinek szép adventje és beteljesedést hozó karácsonya. Legyen türelmünk legalább önmagunk számára megfogalmazni, hogy kit is várunk az adventi idő alatt. Adjon Isten mellénk olyan embereket, akiktől megtanulhatjuk a várakozás lelket nyugtató, reményt sugárzó mintáját.

Lélekvirágok Isten kertjében

– Azt hittem, csak a lányoknak viszünk virágot. – A fiúknak is viszünk, mert a fiúknak is van lelkük. S a virágot mindig az ember lelkének visszük. Látod a virág közepét? Na, ilyen a boldogság is az emberben. A szívben az öröm a virág közepe, s amikor örülünk, akkor a lélekben kibomlik és szerteárad a sok boldogság-szirom.

Ez a beszélgetés egy reggel zajlott le köztem és a kisfiam között, akit születésnapjára vittem, de előtte bevargabetűztünk egy virágboltba. Hogy ebből ő mit fogott fel, nem tudom, talán csak elgondolkodott azon, hogy mi milyenek vagyunk, fiúknak is viszünk virágot. De én felfogtam, kinyújtottam két karomat, összetett két tenyeremben ringattam a virágok, a helyzet, s a kérdés nyomán ajándékként érkező képet. Az élet misztériumát sokféleképpen próbáljuk megragadni, magyarázni, modellezni, s mivel a psziché leginkább a szimbólumok és történetek nyelvét érti, a legmélyebb változások elősegítésére ezek nagyon alkalmasak. Egy ilyen szimbólum, amit nagyon szeretek, a mandala. Rüdiger Dahlke orvos és pszichoterapeuta a *Sorsfordulók* című könyvében ír

arról, hogy a mandala középpontja az, ahonnan kiárad a testet öltő lélek, életünk delelőjéig folyton kifele áradunk, tapasztalunk, megismerünk, cselekvően létezünk és ha-

tunk a környezetünkre, a társadalomra. Amikor elérjük a kiáradás maximumát, a mandala szélét, be kellene következnie a *metanoia*-nak, a megtérésnek, a hazafele indulásnak. Mindazt, ami világi és az anyagi világhoz köt, magunk mögött hagyni, fokozatosan a világinak a szellemi átlényegítőjévé válni. A készülődésben is hatunk környezetünkre, de ez már egy passzív állapot, hiszen nem a dolgok szaporítása a lényeg, hanem az elengedése, mivel a mandala közepébe csak az érkezhetsz meg velünk, ami lobogó lelkünkől az isteni szikrába visszahúzódhat.

Amikor nyitott szemmel járunk-kelünk a világban, akkor az élet misztériuma minden pillanatban kitárulkozik, tálcán kínálja magát. Minden ember, élmény, gesztus, látvány és tárgy egy figyelmeztető jel, egy üzenet az isteni életvirág kozmikus mindenségéből a bennünk lévő kicsiny kis másának. Ha az évi ciklust tekintjük, akkor karácsonykor vagyunk az év mandalájának közepén. A fény elkezd nőni, kiáradni, fontossá válik egyre többet és egyre hosszabb ideig megmutatni a látható világból. A lélek együtt léleKzik ezzel a mozgással, mert a természet szavunk nem véletlenül jelöli egyszerre a kintit és a bentit. Lásd meg ezt a mandalát, ezt az életvirágot mindazokban, akikkel most kapcsolatba kerülsz, az ünnepre készülő hajszoltságban, megfáradt tekintetek mögött fedezd fel az ő mandalájuk közepét. Lásd, ők is ugyanott tartanak, ahol te, ugyanazok az élet-halál törvények befolyásolják mindennapjaidat, mint a tiedet, ugyanazt a levegőt szívják, mint te. Vedd észre az alkotóelemek azonosságát, és vedd észre a belőlük összeálló egyedi, csodálatos formát is. Hogy te is egy vagy, és mindenki más is egy Isten virágoskertjéből.

GERGELY EDÓ

Ünnepre hangoló

MOLDOVÁN-SZEREDAI NOÉMI

• Egyre gyakrabban jut eszembe az alábbi történet, melyet először a himalájai serpákról olvastam, most pedig *Az indiánok pszichológiája* címmel találtam a történetet az interneten, amely egy utazót idéz.

„Többnapos megerőltető gyaloglás után indiánjaim, akik a málhát cipelték, leültek az őserdő szélén, és semmi pénzért nem voltak hajlandók továbbmenni. Bérmeles, húskonzervek, könyörgés és szemrehányás mindhiába volt. Végül közölték velem különös magaviseletük okát. Azt állították, hogy a lelkük a nagy iramban lemaradt, nem tudta a gyaloglás tempóját követni. Ezért ők most csendesen leülnek, és megvárják, amíg lemaradt lelkük utoléri őket.”

Most, a tél közeledtével, mikor a természet is lelassul, növekszik a sötétség, mintha a fény is elhúzódná erőt gyűjteni – a legtöbben most is futunk, intézünk, szervezünk, dolgozunk, pörgünk, alig figyelünk a körülöttünk levő vagy lelkünkben megszólaló csendesítő hangokra. Egy hangra vagyunk kénytelenek odafigyelni: ez legtöbbször a megbetegedett test hangja, mely azonnali leállásra kényszerít vagy fájdalommal emlékeztet jelenvalóságára. Nemrég dr. Biró Ibolya orvosnő *Ha nem ép a lélek, a test törekeny* című előadását hallgattam, s már ez is tökéletesen kifejezi jelenünk egyik problémáját.

Lelkészként karácsony közeledtével az ünnepre készülődés külsőségének fontosságát, a hajszát elítélem, prédikálok ellene, sok lelkész társamhoz hasonlóan, s felteszem a kérdést: Milyen lélekkel készülnek híveim az ünnepre? Milyen az ünnepük?

De ahhoz hogy én elítéljek, példát adjak, vagy kritizáljak, először saját lelkemet kell megvizsgáljam.

Minden szavam álszentség és üres papolás lenne, ha nem így tennék. Hol van az én lelkem, és milyen a lelkem? Ennek egyik mérvadója számomra az egyedüllét. Meg vagyok győződve arról, hogy annak az embernek van jó helyen a lelke, aki nem fél az önmagával és Istennel való egyedül levéstől. Ennek az embernek nincs szüksége egyfolytában külső ingerekre, zenére, rádió- és TV-hangra, vagy egyvégtében a hírfolyam ellenőrzésére, nehogy valami fontosról lemaradjon, mert ami igazán fontos, az belül megy végbe. Ahogy e cikket írom, megvizsgálom lelkem, s most megkérdezem magam, de Téged is, ki most olvasol:

Mikor voltál önmagaddal egyedül úgy, hogy az nem volt terhedre, nem menekültél, hanem élvezted a „semmittevést”, önmagaddal vagy Istennel való beszélgetést?

Mikor volt az, hogy leszded a kertben a gyógynövényt, majd abból forráztál magadnak teát, leszűrted – filteres tea kizárva –, és megittad? (Ha a „csak a betegek isznak teát” kijelentés híve vagy, akkor enyhítek a feladaton: leszded a szőlőt, bort készítettél, és azt fogyasztottad, élvezve az ízeket – a haverokkal való borozás kizárt ebben az esetben.)

Érezted-e valaha, hogy „lemaradt a lelked”, és ültél-e le, hogy megvárjad őt?

Mikor hallgattad gyermekedet úgy, hogy nem szóltál bele mondanivalójába legalább öt percig?

Mikor érezted azt imádság után, hogy Isten meghallgat, esetleg válaszol?

Ültél-e csendben, hallgatva, Istenre fűelve?

Mikor érezted, hogy békesség tölti el lelkedet?

Mikor volt tele lelked Isten iránti hálával?

Ha férfi vagy, könnyen elintézed ezeket a kérdéseket, a „női lel-

kizés” területére utalva, ha nő vagy, akkor az „erre nekem nincs időm” kijelentéssel. Mégis kérlek, ne tedd, gondolkozz el ezen az íráson egyedül.

Ha szembenézel a feltett kérdésekkel, magadnak kell megtalálnod a választ, és azt a módot, hogyan tudod megteremteni tested és lelked egyensúlyát, hogyan kérsz és fogadsz el segítséget, ha szükséged van rá. S arra is, hogy miként készülsz, nemcsak te, de családot is az ünnepre, hogy a nagybetűs Ünnep ne csak egy ünnepi ebéd vagy vacsora legyen, hihetetlen hajsza után, hanem valóban a közös készülődés és együtt öröendezés alkalma.

Kérlek, csak annyira hajszold a tökéletes ünnepet, hogy az angyal ajándékainak te is tudjál örülni, és a karácsony első napján a közös családi imádkozás és úrvacsoravétel a templomban – mikor családotunk minél több tagjával együtt tudunk lenni – méltó folytatása legyen a szenteste ajándékainak.

Kórházlelkészi szolgálat

Kolozsvár
dr. Ferenczi Enikő
0740-063767

Marosvásárhely
Pavelka Attila
0746-234917

Sepsiszentgyörgy
Buzogány Csoma Csilla
0742-512574

Székelyudvarhely
Katona Dénes
0266-213100

Kántálási szokások Szőkefalván

NAGY LÁSZLÓ

• A Kis-Küküllő középső folyása mellett, a folyó bal partján fekszik egy nemzetiségileg és vallásilag vegyes falu, Szőkefalva. Itt békésen megfér egymás mellett a magyar, a román és a cigány, a református, római katolikus, unitárius, ortodox és az új vallású egyaránt. Az első okiratokban *Zeukefoluaként* említik, majd *Zeuke* (1314), *Zewkefalva* (1453), *Zeokefalva* (1587) változatban is megjelenik.

Szőkefalván nincs fennmaradt, hagyományos népviselet, és szokásokban sem bővelkedik. A kevés szokás közül a karácsonyi kántálást örökítem meg úgy, ahogy azt az unitáriusok gyakorolták 1986–1996 között, amíg az egyházközségnek lelkesze voltam. Kántálni nem csak az unitáriusok jártak, hanem a reformátusok, a római katolikusok és az ortodoxok is. Ugyanakkor a magyar fiatalok két csoportban (reformátusok és katolikusok) és a román fiatalok is felkösztöntették a falu lakosságát, pénzt gyűjtöttek a karácsonyi bálokra. A múlt század negyvenes éveiben a katolikus gyermekek betlehemessel is jártak. Aki pénzt adott, az mehetett a bálba.

Az unitáriusok karácsony szombatján a vecsernye után gyűltek össze a lelkészi lakás udvarán. Elénekeltek énekeskönyvünk 155. és 156. számú énekének első versszakát, majd elindultunk a falu végére, a Gorgába, ahol mindig Dégi Andráséknál kezdtük meg az énekelést, mert a feleség, Margit, unitárius. Egy megbízott bekopogott, majd bement a házba, megkérdezte, megengedik-e, hogy az unitáriusok egy karácsonyi énekkel megtiszteljék a családot. Amikor kijött, elénekeltek a karácsonyi énekeket. Minden házba behívtak, kaláccsal, süteménnyel (legtöbbször hájas tésztával), borral és pálinkával kínáltak. Vigyázni kellett a borral, mert sok házhoz be akartunk térni, és a sokféle bor vagy pálinka hamar megtette a hatását, és könnyen kidőlhett a sorból az emberfia. Ha a háznál István vagy János nevű lakott, akkor elhangzottak az István és János napi köszöntők, amit Gál Bódi István (sz. 1926) mondott, és a *Hímes rózsa ének*. Számomra mindig furcsának és érthetetlennek hangzottak ennek az éneknek a szavai, de az emberek szerették, és elképzelhetetlen volt a névnap köszöntő ezen ének nélkül. Az éneket Szász Mihály (sz. 1925) vezette, majd ő is megtoldotta az ünneplést egy köszöntővel. Jó és őszinte hangulat alakult ki minden háznál. A beköszöntőket általában id. Losonczy András és Molnár István mondták. A kántálás általában éjjel 10 óra körül ért véget Bacsó János házánál. Bármilyen későn értünk oda, mindig nagy szeretettel vártak.

A reformátusok a *Csendes éjt* énekeltek, és Ozsváth Károly egy szép köszöntőt mondott a lelkészek házá-
nál. A katolikusok és ortodoxok is egyházi éneket éne-

keltek. Minden csoport tiszteletből megkántálta a felekezetek lelkészeit, ezért nem fogadtak el tőlük pénzt.

A fiatalok úgy indultak, hogy az utca egyik oldalán a reformátusok, a másikon a katolikusok énekeltek. A fiatalok minden háznál köszöntőt mondtak, és meghívták a családokat a bálba. A magyarok karácsonykor, a románok vízkeresztkor tartották a bált.

A cigány gyermekek is jártak kántálni, és általában az *Elindult a József szent, szűz Máriával* című éneket, a *Csendes éjt* vagy román kolindát énekeltek.

A kántáláshoz tartozott az adományok megszámlolása és annak felolvasása első napján a szószelekről. Öröm volt, ha több pénz gyűlt be, mint előző évben. Sőt a felekezetek között is volt egy egészséges verseny. A vegyes családokban mind a két gyülekezet kántálóinak egyformán adományoztak.

Mindig örömmel vettem részt a kántáláson, mert volt egy megmagyarázhatatlan varázsa, szépsége. Amikor csillogott és ropogott lábunk alatt a hó, amikor megszólalt az ablakok alatt a karácsonyi ének, akkor mindenki érezte és tudta, hogy megérkezett az ünnep, a karácsony.

Az alábbiakban az 1993-as kántálás köszöntőinek és énekének szövege olvasható.

István napi köszöntés

Beköszöntő:

Mi is azért jöttünk ez érdemes házhoz,
Hogy részt vehessünk a meghívott mondasban.
Tehát ne hagyjuk el nyelvünk hangját másnak,
Csak a sok jó ezer kívánságnak.
Áldottak legyenek Istvánnak napjai,
Mert ez a legközelebbi a mai.
Eképpen zengettek iskolánk morzsái,
Ilyen pengettek lelkünk citerái.
Isten éltesen, István, jó barátom,
Kedves feleségeddel, gyermekeddel, szüleiddel együtt,
Hogy sokszor láthasd feljönni a napot az égen,
Midőn életed hanyatlik csendesen.
Ég legyen a hazád, szívedből kívánom,
Éltesen az Isten, István, jó barátom.

Hímes rózsa ének

Hímes rózsa oly koráig,
Szintén csak úgy nevelém,
Itt közöljük, felemeljük,
István napját tiszteljük.

Mi is azért vigadozzunk,
E mostani víg órán,
Itt közöljük, felemeljük,
István napját tiszteljük.

Bút senkinek nem adhatok,
Hallgatván csak szomorán,
Itt közöljük, felemeljük,
István napját tiszteljük.

Aranyszínű sugár az éj,
Örömről is nevelém,
Itt közöljük, ráemeljük,
István napját tiszteljük.

Bent a házban

Fel e pohárral, jót kívánni ős szokás,
Így illeti ezt a magyar áldomást.
Amit ma iszunk, szerelmünk hangot ad,
Légy ezerszer üdvözölve, drága név,
Hozzon neked ünnepedre számos év,
Hozza annak, akit illet e pohár,
S ez miközöttünk csüggve jár. Éljen!

Úgy áldjon meg az Isten neved napján,
Hogy beérhesd vele minden órát.
Legyen életed, mint a virágos fa,
S remény, öröm virágozzék rajta.
Mely sok szív, keserű gyötrelmem,
Legyen néked édes a szeretet.
Igaz legyen, mint hű feleséged,
Ki jobban szeret, mint te szereted őtet.
Bánat ha ér, legyen rövid az éj,
S utána boldog napokat élj. Éljen!

Emelem poharam e háznak gazdájára,
Egészséget, békét minden lakójára.
Adjon az Úristen bort, szőlőt jó bőven,
Disznósódat, kolbászt a jövő esztendőre.
Tehene tejeljen, disznója szaporodjon,
Az asszony kendermagos tyúkjá kétszer is megtojjon.
Ha már ezt mind megadta neki az Úristen,
Adja neki, hogy száz esztendeig éljen. Éljen!

Örökkévaló szeretet, gondviselésnek áldott Istene!

„Szép tündérország támad föl szívemben / Ilyenkor decemberben. / A szeretetnek csillagára nézek. / Megszáll egy titkos, gyönyörű ígázat... / És hiszek újra az égi szeretetben... / A kis Jézuska itt van a közelben!” Az adventi úton én is építettem „egy picike jászolt, / nem puha báb, / nem drága selyem”, és szeretetemből szőttem bele párnát, és lelkesen hívogatom: „picike Jézus, nyugodj idebent!”

Édes Atyám! Karácsony felé vezető adventi utunkon minden rendű és rangú gyermekedet vezesd úgy, hogy mindannyian megérkezzünk, biztos legyen a találkozásunk, az egymásra találásunk, a viszontlátásunk a szeretet Gyermekével, a szeretett Gyermekkel, hiszen a szívében épített picike jászolba mindenki hívogatja: „Ó, gyere be kicsi Jézus / ó, gyere be, béke / Hajszolt lelkem hajlékába, / Fáradt lábam, hajlott hátam / Bús Betlehemébe. / Nagyon rossz a világ most itt, / Zárva ajtó, ablak. / Mindhiába kopogtatnál, / Előkelőbb lakásokban / Aligha fogadnak. / Nem is nagyon hiszem, hogy jobb / Szállásod akadna, / Mint ez az én fáradt testem / Karácsonyi békét váró / Rozzant istállója... / Gyere bé hát, kicsi Jézus, / Karácsonyi Béke! / Hadd tekintsen ki az öröm / Meleg lámpafényre!”

Tudom, tudjuk, hogy hozzánk is megérkezik, hisz Te küldöd már kétezer éve minden elhunyt esztendővel, Te küldöd, hogy számunkra majd út, igazság és élet legyen. Ártatlan gyermeki szívvel várjuk, várom most, de felnőtt komolysággal, elszántsággal, pedig ott a Hargita lábánál régen elgurult a lókodi aranyalma „s elgurult az ezüstdió. / És most eljött a pillanat, / Mikor rájuk gondolni jó. / Aranyalma, ezüstdió / A mesz-

sziből dalol nekem. / S egy rég kialudt gyertyaszál / Kigyullad most a szívemen.” Ez a tűz, lelkesedés hajt, űz, hogy menjek el én is Betlehembe a pásztorok hívó szavára, és lássam meg az évenként megújuló csodát, amit atyai szereteted, irgalmasságod adott és ad a világnak. „Halk hőésésben, karácsony előtt / Megyek az úton egyedül. / Mind halványak, ködbeveszők / Az Ipolyon túli hegyek. / Most Betlehem felé megyek. / Bent szívemben az öröm / Boldog glóriát hegedül. / Fehér utamra hirtelen / Árnyék vetődik, vádló kérdés: / A pásztorok is együtt mentek. / A bölcsek is hárman voltak... / Mit mond a betlehemi gyermek, / Hogyha senki nem lesz velem, / Ha egymagamban érkezem? / Hát az én szívem nem dobogja / karácsony örök riadóját: / Menjünk el mind Betlehemig! / Kinyújtom kereső kezem: / Ráncos, öreg kezek, / Kicsiny gyermekkezek / Simuljanak belé! / Induljunk együtt Betlehem felé! / Együtt a gyászolókkal, / Az egyedül valókkal! / Hisz a nagy örömből / Mindnyájunknak telik. / A jászolt mellett ma / Mindnyájunkra üdvösség derül, / Halk hőésésben Betlehem felé / Ne menjünk egyedül!” Annyira de annyira szükségünk van társakra, adventi kezek összefogódzására, hiszen „Kihűlt a szív, elszállt a lélek. / A vágy, a láng csupán a testé, / Heródes minden földi nagyság, / S minden igazság a kereszté!”... / ... „Ember ember ellen csatázik, / Mi egyesítsen, nincsen eszme, / Rommá dőlt a Messiás háza, / Tanítása, erkölcsse veszve!”

Égi Atyám! Ha Te is úgy akarod, mindennek ellenére meg fogunk érkezni utunk végcéljához, hogy valóra váljon teremtető nagy álmod, közös álmunk: „Ma úgy kéne, hogy egymást öleljék / Szívükre mind az emberek!” S a gyönyörű szép, titokzatos éjben megérkezik a „csöpp rózsalevél”, a „kékszemű Gyermek”, a Te követed. „A pásztorfuvolák, kürtök, vonók kinyilatkoztatása ujjong-

va hirdeti, s így száll tovább az Éj kórusa az ég magasára. Zengő futam futamra kavarog, s a hangjegyek dallá elevenedve, akár az örvénylő csillagrajok, szállnak a megdicsőült végtelenbe. A csillagokká szépiült hangjegyek ráröppennek az örökzöld fenyőkre, fényük fényéveknél végtelenebb: üdvünk fényét gyűjtják ki mindörökre. Leoldották kották bilincseit, így rajzanak az örök Betlehemre, s a teremtest betöltve hirdetik: Gyermek jött el, a béke Fejedelmé!” Az élmények szédületében, varázsában csak azt hallom, hogy „tegnap harangoztak, / holnap harangoznak”, „harang csendül, ének zendül, / messze zsong a hálaének, / s az én kedves kis falumban” is, mint minden, tomboló zajából csendre szenderült városban, „karácsonykor / magába száll minden lélek.”

A Te tiszteletedre épült templomainkban, imaházakban, családi fészkeinkben, amelyek mind templomokká magasztosulnak az adventi várakozásban és a karácsonyesti beteljesedésben „minden ember szeretettel / borul földre imádkozni”, áll meg a karácsonyfák mellett, mert „ez az egy nap meg este / van a küzdelmes évben, / Mikor csak szeretünk / A fenyők tövében. / Mintha az a sok fa / Egyetlen fa volna / S az egész világot betakarná lombja. / S mintha az a sok szív / Mind egy nagy szív volna / Egymásra hajolva / Mind együtt dobogna.”

Atyám! Add meg mindenkinek a legnagyobb karácsonyi áldásodat: „Legyünk hát jobbak, s higgyünk rendületlen, / S ne csak így decemberben!” Ámen.

BALÁZSI LÁSZLÓ

Turnézott a Medve

November 11–15-e között nem akármilyen medve járt Erdély néhány városában: Kolozsváron, Székelyudvarhelyen, Keresztúron és Marosvásárhelyen fellépett a budapesti Medve Színpad társulata, melynek rendezője Halmy György. A társulat két, egész estés előadással készült, mindkettő Ady Endre verseire alapult: a *Dankó Pista – az örök Ady-rege* című verses-zenes előadásban Zámbo Judit játszott hegedűn, zongorázott Borzsák Réka, Berényi Dávid versmondása mellett énekhangjával tűnt ki, míg Bánfi Kata értő verstolmácsolását dallamos hangja egészítette ki. Az előadás alatt egy-egy gyertya égett Dankó Pista és Ady Endre arcképe előtt, ezzel is meghittebbé varázsolva a hangulatot. Az előadás a közös, az ősi, a magyar gyökerekből kívánt táplálkozni, és ebből közvetíteni a befogadók felé. A versek, az énekek, a hangszerek együttesen teremtették meg a hagyomány fele fordulás lehetőségét az est során.

A másik előadás kiegészítette a Dankó–Ady kettősére alapuló produkciót: A *titok arat* című előadás a férfi és nő kapcsolatát járta körül a versek, a mozdulatok, a sámandob és a hegedű segítségével. Minden ember örök kérdése saját lényének titka, a másik ember létezésének, a másikkal való kapcsolatba lépésnek misztériuma: e témakör ugyanolyan ősi, mint az emberi, kulturális gyökerekhez való kapcsolódás kérdése. Thén Róbert énekhangja, Takács Rita hegedűjátéka, Csiszár Katalin mozgása, hangja külön-külön is megemlítendő értéke volt az előadásnak.

A kísérleti jellegű színpadi társulat két előadása – mint azt a rendező elmondta – figyelembe vette a színészek erősségeit, így állt össze az a csatorna, melyen át Ady gondolatai közelebb kerülhettek a nézőkhöz.

A színészek, akik közül többen frissen csatlakoztak a Medve Színpadhoz, e turné révén nemcsak igazi csapattá kovácsolódtak, és nem csak Ady költészetében mélyülhettek el, hanem utaztak is: térben és lélekben.

Bálint Benczédi Ferenc püspök és Farkas Dénes nyugalmazott lelkész-esperes kísérte-szervezte útjukat, amely során az erdélyi konyhát, vendégszeretetet és segítőkészséget is meg tapasztalhatták. Az előadások utáni beszélgetés során a színészek kiemelték, hogy számukra újdonság volt az unitárius vallás, illetve úgy vélik, Ady szellemisége és az unitárius hit közel állnak egymáshoz. A társulat nemcsak adott előadásai révén, hanem kapott is: csapatként és egyenként is. Takács Rita kiemelte, hogy Ady költészete kereső, őszinte, nyitott, éppen ezért közel állhat a tizenévesek világához. Csiszár Katalinban a színészi alázat munkált, amikor a versek nagyságához való felnövés belső küzdelmeibe engedett betekintést. Thén Róbert elmondta: Bach, a német romantikus zene és Ady a jobb vállán ülnek. Bánfi Kata számára az előadás, a turné, az Ady-versek a saját személyiséggel, lélekkel való munka lehetősége. Berényi Dávid fogalmazta meg a legegyszerűbben: a turnéjuk egyszerre volt a teremtmény színészember számára az alkotás lehetősége és a lélek rejtelseibe való betekintés, az égből kapott igazságban való megmerítkezés alkalmá.

Ady művészete olyan vezérfonallá válhat, amely segít az élet megértésében, a lét darabkáiból egy élhető egész formázásának esélyét, a transzcendencia bizonyosságát adja.

A. J.

Törött ablakban az ég

A Kolozsra tartó buszon bámulatos ügyességgel kártyáztak a hazatérő munkások. Idősebb és fiatalabb férfiak az ülésekből egymás felé fordulva kis kört alkottak. Egyikük asztal helyett középre tartott kezébe gyűjtötte be a lapokat, hüvelykével ügyesen le is csipetve azokat. Villámsebes osztást villámsebes körök követtek. Szavak alig hangzottak el, inkább csak egy-egy elismerő vagy csodálkozó hümmögés, az is tapintatosan halkan. Ez az ő kultuszuk, senkinek semmi köze hozzá! Így nemesednek vissza játszó emberré az embertelen gyár után, jóllehet itt is munkára emlékeztetett a pontosság és gyakorlottság, ahogy a lapok ismétlődő súrlódása összevegyült az öreg busz gépzetével. Látnyi kört töröltem a párás ablakon, és a sötétedő égre bámulva azon tűnődtem, hogy vajon ők még észrevennék-e, ha különlegesen fényes csillag emelkedne Keleten. Egyáltalán érdek-e ez még valakit, van-e amiért fiatal teológusként érdemes kiutazni a falvakba, és szentesti ünnepségeket tartani, szüle-

Egyike volt azoknak a közöttünk élő embereknek, akiknek nehéz sorsáról mit sem tudunk, és akik előtt torkunkon akad a panasz. Ajtót nyitott, majd visszaült az ágyra, ahol ideje nagyobb részét töltötte a műtét óta. Mesélt és csak mesélt, éhes volt a szavakra, de még inkább, hogy valaki meghallgassa. Nem panaszkodott, inkább valós szomorúság volt a hangjában. Aztán beállt az a csend, ami ilyenkor be szokott. Nem siettem megtörni, a szavak által üresen hagyott térnek már amúgy is sok lakója volt. Az ablakra néztem. Észrevettem, hogy észrevettem a törött üveget. És akkor ez az asszony valami nagyon emlékezetes dolgot mondott. Tudja, amikor nem tudok aludni, éjjel az eget nézem. Az elején nagyon zavart, hogy az ablak-üveg el van hasadva. De egy ideje a repedés vonala által követem, ahogy a Föld lassan fordul, ahogy új csillagok lépnek előm. Ilyenkor mindig megtelik a lelkem a végtelennel, és ilyenkor újra együtt vagyok a családommal. Kilenc éve megértettem, hogy mindannyian életünk törött üvegén át fürkesszük a végtelent.

tési örömmüzenetet hirdetni? Aztán feléjük lesve arra gondoltam, hogy biztosan család várja otthon őket, borostás arcuk és törődött kezük mögül hamarosan angyal bukkan elő. És van-e szebb, mint ebben segíteni nekik? Közben a busz megállt, hűvös havat kavart kint a szél. Egyikük, aki épp előttem szállt le, egy pillanatra megállt a küszöbön, és mélyet sóhajtva felnézett az égre. Valaki mögötte elszégyellte magát, tizenkilenc évvel ezelőtt.

Kilenc éve ezen a napon csomagokat hordtunk szét azon az alapon, hogy emberek vagyunk, és (legalább) az ünnepen senkinek nem kellene egyedül lennie. Éva néni a negyedik emeleten lakott a kolozsvári Györgyfalvi negyedben. Kicsi, valamikor harmadosztályúként besorolt lakásában minden a biztos, és nem is olyan lassú elszegényedésről árulkodott. Férje korán meghalt, lánya is autóbalesetben néhány éve.

A tavaly a kaliforniai Nepában egy mexikói családnál voltam. Hangulatos emberek, a barátok jönnek és mennek, az ünnepek alatt átjáróház a mexikóiak otthona. Ez a családi-baráti ünneplés, vagy ahogy ők mondják, a *las posadas*, már 16-án elkezdődik. A nappaliban ültünk néhányan, amikor a bejáratú csengő újra megszólalt. De most nem vendégek jöttek. Egy kéregető mexikói fiúcska állt az ajtóban. Fernando, a házigazda szólt, hogy várjon, majd bejött a szobába, és odaszólította a földön játszó 6 éves fiát: vigyél szépen neki egy játékot! – mondta. A kis Lucas felkapott egy sérült lábú lovat, és már szaladt volna is vele, de az apa rászólt: nem azt, a kedvencedet! Lucas lehajtotta a fejét, és csak állt,

várva, hogy hátha valahogy tovaszáll ez a helyzet. De az apa újra szólt, kedvesen, de szigorúan, mint aki pontosan tudja, hogy mit csinál. Végül Lucas kivitte az előkarácsonyi ajándékként kapott játékát. Kis idő múlva két kisfiú beszélgetése hallatszott be, ahogy egyik a másikat beavatja a titkokba. Aztán Lucas fülig érő szájjal rohant be a szobába, és lángoló arccal kérdezte az apját: csinálhatom ezt még máskor is?

És az idén? Európa törött üvegén át fürkészem az eget. Sokféle a világ. Nyugtalanlás, gyűlölet, félelem, békesség, befogadás, szeretet. Az vagyok, amit nézek? Talán. Csendes az ég. Még egy kicsit maradok, mert akarom látni. Makacsul hinni akarom, ma különösen, amikor a csillag újra átszeli az éjszakát, hogy az Ég tükröződik bennünk. A többi csak időjárás és éghajlati változás.

CZIRE SZABOLCS

Karácsonyi evangélium

RÁCZ NORBERT

*„Jöjj el, jöjj el Emmánuel,
csak téged áhít Izrael
és hozzád sóhajt untalan,
mert Isten híján hontalan
Meglásd, meglásd, ó Izrael,
megszületik Emmánuel.”*

– hirdeti a gyönyörű középkori adventi ének a keresztény ember örök várakozását és vágyakozását, ami aztán karácsony révén nyer kiteljesedést. Mert bizony karácsony nem önmagában álló ünnep, hanem szerkesztés egy évente megismétlődő körforgásnak, ami mindig az egyéni – és ebből kifolyólag lineáris – időszemléletbe vegyíti az örök, azaz ciklikus, visszatérő, de mindig más árnyalattal gazdagodó időt. Karácsony

lényege akkor virágzik igazán a keresztény emberben, ha a mag már advent idején szárba szökken, ha felébred a sóvárgás az igaz tanító iránt, aki példájával és szavaival felvillantja az ember számára a lehetőséget. Karácsony ott van, ahol a még bimbózó adventi érzést, a várakozás feszültségét feloldja az ünnep harmóniája, a megérkezés boldog érzése, hogy igen, megszületett, az öröm itt van, nem kell félni, mert a békeség a földre költözött. A történet nyilván túlmutat az első karácsonyon, Galileán, talán még a történelmi Jézus személyén is, egészen a mindenkori ember lelkéig, ahol az egész történet újrajátszódik és értelmet nyer. Persze történetünk folytatódik a vízkeresztben, a böjtön át a virágvasárnap és húsvét között zajló drámaig, majd az egyéni öntudatra ébredést jelképező áldozócsütörtökig, és az azt mederbe fogó pünkösdig.

Ez a történet maga a keresztény ünnepi naptár, amely – nyíltan vagy burkoltan – vezeti az emberi lelket a várakozáson, születés feletti örömmön, a felkészü-

lésen és tanításon át a még éretlenül hozsannázó lázadásig, majd nagypéntek gyászáig, és az erre adott dicsőséges és megkönnyebbült, könnyes szemű reményig, túl az útkeresésen az önértelmezésig és a kereszt felvételéig. Persze, teszi ezt minden évben ugyanúgy, ám mégis minden évben beleszővődve az éppen élő ember sajátos történetébe, és ezáltal mindig mássá válik. Ez a naptár útja, a keresztény ember egyik meditációja, amelynek első és kezdeti pillanata advent ideje. Tetszik, vagy sem, kimondjuk, vagy sem, de minket, unitáriusokat ugyanúgy meghatároz ez a visszatérő és árnyaló körforgás, mint minden más keresztény embert.

Most advent van, az „Úr” érkezésének várakozással teli ideje. Várjuk a mindenkori jézusi születést, ami egyként szól emlékről, jelenről, a világ eseményeiről és – miért ne – akár politikáról, mint ahogy szól az emberi léten túlmutató világról is. A kiindulópont a nyájukat legeltető pásztrok, valamint az igazságot kereső mágusok képe. Ez nyitja meg a történetet, ebben a világban, a maga egyéni és társadalmi gondjaival. Mert pásztornak lenni nem volt sem könnyű, sem jó. Valahol a társadalom peremén, a földművelők és a rablók között helyezte volna el ezt a sajátos közösséget az akkor élő ember. Nehéz élet, kevés kenyérért, kis megbecsültség, reménytelen földi robot – ez a korabeli pástori sors. Ismerős? Bizony ma sem más sok embernek a sorsa! Értelmetlennek tűnő rutin, igahúzás, né-

hány keserű falatért, alkalmi szabadságért, nem valami magasztosabb cél érdekében, hanem a puszta betevőért. A másik oldalon pedig ott vannak a mágusok. Az eget szemlélő, csillagokból olvasó tudós emberek csoportja, akik nekilátnak sivatagon és országhatárokon átlépve megkeresni egy rejtélyes új királyt, aki többet ígér a földi hatalmasságoknál. Útjukat elállja megannyi irigy, apró Heródes, ki saját trónjának bűvkörében tetszelegve nem veszi észre az események fontosságát. Kicsi emberek, akik jellemüket meghaladó felelősséggel lettek felruházva, s a tapasztalt hiányt göggel, látszattal, irigységgel, keserőséggel és rosszindulattal töltik ki. Ma is ez van! Tudósok és álmodók járják a szellemi sivatagot, bekopogtatva királyi paloták kapuin, keresve a választ a kérdésre, az otthont, az oázist.

A kép ezen oldala a mi világunk! A vízszintes világ, ahol a társadalmi lét gravitációja a röghöz szegez. Ez a születés és a halál között húzódó, „felfele” zárt világ,

a betonfolyosó világa, amit sokan magával az étellel tévesztenek össze. Ez a munka, a robot, a fény nélküli világ, amelybe néha mégis bekacsint egy túl sokat közlő csillag, megcsillan néha egy fénycsóva. Ez a földi lét földi része.

„Fent”, a pásztorok és a mágusok, a heródesek és földművesek fölött, távol az emberi tekintettől és gondolattól viszont forr már a csillagos ég. Készül valami, hasad a sötétség, és egyre érezhetőbben telik meg a levegő valami édes ízzel, valami erőtérral, aminek neve sincs, de átjárja a testet, és rést ver a betonbunker vastag falába. Mintha zúgna az ég, mintha szárnyak suhognának, vagy csak a szél suttog furcsában? Mintha valaki egy élhetőbb és teljesebb, értelmesebb világ álmát próbálná átadni, szavak híján némi örömmel.

A két világ között pedig ott a család. A szülés mágiája. A híd a lent és a fent között, a sár és a csillagpor között. Ott történik a csoda, az „idelent”-ben és az „odafent”-ben. Pásztorok és mágusok szeme láttára, szülők tekintete előtt születik meg nem csak egy gyer-

mek, hanem a remény, hogy nem felejtett el a Teremtő, hogy az Ő országa itt van mibennünk, ezer meg ezer tonna szürke beton alatt, elásva a munka, a fáradtság, a kiégés, a kudarc, a feleselő szkepszis, a hiábavaló keresés alatt, az emberi rosszaság axiomatikusává vált tudata alatt, de ott van, csak mélyre kell ásni, csak látni kell, és hagyni kell, hogy a belül levő fény besugározza az életet, és elöntse a létezést. Megtörténik, létrejön, előbújik az öröm, akit olyan régóta várunk, s aki által egyértelművé és szavakba öntötté válik az, amit csak álmainkban mertünk érezni: Isten megsimogatja a világot.

És mintegy betetőződésként, mintegy hatalmas fináléként, mintha nem lenne elég a sok jel, szimbólum, kép, mese, érzés, gondolat, mintha nem fordulna ki teljesen, de jólesően és biztonságosan a világ a sarkából, mintha még lenne a túlárado forrásban életvíz, megszólal az angyali szózat: „Ne féljete, mert hirdetek nektek nagy örömet, ami az egész nép öröme lesz.” (Lk 2,10) „Dicsőség a magasságban Istennek és a földön békeség, és az emberekhez jóakarát.”

Felújították a kolozsvári Unitárius Bölcsőde épületének homlokzatát

A Kolozsvár-Belvárosi Unitárius Egyházközség és a Kerekő Egyesület által működtetett Unitárius Bölcsőde immár öt éve fogadja be a legkisebbeket. A hiánypótló céllal 2010-ben létrehozott intézmény 30 kisgyermek számára igyekszik második otthonként megadni a biztonságos környezetet, a játék örömet és a fejlesztő tevékenységeket.

Az intézmény a F. J. Curie (volt Berde Mózes) utca 1. szám alatti, egyházközségi ingatlanban működik. Az épületegyüttes eredetileg elemi iskolának és tanítói laknak készült, amit az államosítás során elvettek, majd a rendszerváltás után visszaszolgáltattak. Mivel állami kézben volt, nem sok javítás történt rajta, a böl-

csőde indításakor az elsődleges cél a beltér rendezése volt. A front felújítása ezért még váratott magára, pedig felettébb szükségessé tették mindazok a természeti és környezeti körülmények, amelyek miatt meg-

rongálódott: a csatornában felgyűlt szemét és az ott burjánzó növények, a belvárosi talaj nedvessége, az autók által kibocsátott gázok, a por és a falfirkák. Most végre sikerült a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támogatásával az utca felőli oldalt széppé, tisztává tenni, javítva ezzel az utca- és városképet is.

A BGA jóvoltából elnyert összeg fennmaradó részéből új mosógéppel és porszívóval bővítettük az eszköztárunkat, illetve a hideg időszakban megnövekedett közüzemi költségek kifizetését pótoltuk. Köszönet a támogatóknak és a munkatársaknak!

RÁCZ MÁRIA

Boldog, akinek szíve tiszta, mert meglátja Istent!

FEKETE JÚLIA

2015. szeptember 25-én a nyárádgyálfalvi templomból kísértük utolsó útjára Fekete Júliát, aki 35 éves korában hunyt el, bölcs nyugalommal és az élet törékenységeinek tudatából fakadó élettisztelettel viselt hosszú betegség után. Családja, unitárius gyülekezete, az UNOSZ és mindazok, akik ismerték Júliát, hálát adunk Istennek, hogy ismerhettük a törékeny testalkatú, rendíthetetlen hitű nőt. Azok közé a szerény megvilágosodottak közé tartozott, akik esetében az evangélium tanítása megfoghatóan érthetővé vált: úgy fénylett a világossága, hogy a mennyei Atyát dicsőítjük áldásaiért.

Az alábbiakban az a levél olvasható, amit Fekete Júlia 2012. szeptember 25-én írt lelkészének egy aggodalommal és hittel teli álmatlan hajnalon. (Jakabházi Béla Botond lelkész)

Csak úgy....

Mert ismét vizsgálatra megyek... és ismét ettől függ, milyen kezelést kapok majd a közeljövőben. Izgulnom kellene, de nem vagyok ideges, pedig most igazán van tétje ennek a vizsgálatnak. A csonton van-e áttét vagy sem?

Már nem is tudom összeszámolni, hányadik vizsgálat, hányszor izgultam végig, ezt nem lehet megszokni, nem lehet rutinnak venni, mert ettől függ a további kezelés és élet.... S mégis megpróbálom összeszedni minden bátorságomat, hogy számot vessek az eddigi életemmel. Mit csináltam jól, mit nem. Ilyenkor az a legnagyobb kérdés, hogy mi lesz a vizsgálat eredménye után. És nem tudom másképp leírni, csak ha összehasonlítom magam a többi betegársammal. Ha rossz az eredmény, akkor „itt a vége, jaj Istenem meghalok, csak ennyi volt” – kb. ilyen gondolatok a „normális”, az elévart reakció. Ha jó, akkor minden rendben – még egy félévig. Nem mindig gondolkoztam én sem így, mint most, de nem lehet úgy élni, hogy minden napunkat csak a betegség, vagy az attól való rettegetés töltse ki!!!

Fontos nekem, hogy leírjam az érzéseimet, még mielőtt megtudom az eredményt. Hogy megmaradjanak azok az érzések, amik most vannak, hogy később, amikor már nem vagyok jól, emlékeztessen saját magam, hogy „valamikor így gondolkoztál”.

De mit jelent, hogy ROSSZ az eredmény? Miért kell kétségbeesni? Amikor most JÓL vagyok! Szeretem, ahogy élek, szeretem, amit csinálok, imádom ezt az életszakaszt az életemnek. Szeretek ÉLNI és igyekszem, hogy ez tükröződjön minden cselekedetemben. És ez a fontos, **most jól vagyok!**

5 éve vagyok beteg, és szerintem annál rosszabb hírt nem tudnak mondani, mint amik már elhangzottak: amikor szembesültem, hogy beteg vagyok, a kisfiam egy éves és öt hónapos volt.

Minden rákos betegnek tudnia kell, hogy eljön egyszer az a nap, amikor meghal. És hasznosabb, ha erre felkészül. Nem harccal, haraggal, dühvel a szívében... hogy „minden áron túléltem”... nem, nem ez a cél! Tanít, egyfolytában tanít... ha odafigyelsz az üzenetre, meg is érted, miért is kaptad.

Mit tehetek én? Ha az az eredmény, hogy csontáttét: szinte semmit! Úgy tudom, még kemoterápiát sem adnak... esetleg sugarat... utánanézhethetnék, de egyelőre MINEK? Szerintem ráér az eredmény után.

Mi lesz velem? Mit jelent? Azt, hogy „földi pályafutásom a végéhez közeledik”! És ezt komolyan gondolom. Nem jelenti azt, hogy itt a vége, nekem annyi....

Én kaptam az élettől egy második esélyt, s nem is akármilyen második esélyt! Amit nem felejtetek el! Amiért úgy érzem, hálásnak kell lennem, mert nem minden beteg mondhatja el ugyanezt magáról. Milyen életem van most? Járok dolgozni, van egy gyerekem, akit imádok... akitől tanulok, az iskola, és hány fantasztikus embert ismertem meg az 5 év alatt!

Olyan életet élek most, amit mindig is szerettem volna. De semmi sem tart örökké, folyamatosan változunk, változik a világ, és mi is. És

nem ÉN lennék, ha most görcsbe rándult gyomorral, remegő kézzel mennék erre a vizsgálatra.

„Mindegy, mennyit élünk, mostantól a halálom pillanatáig milyen életet élek, csak az függ tőlünk!” Ez a gondolat vezérelt 2 évvel ezelőtt is. Akkor is két lehetőséget hagytam magamnak: vagy meghalok vagy nem. De nem láttam a végcél, csak az volt a kérésem: csak ma legyek jól, ma fájdalommentesen teljen el a nap. Csak ma....

Miért kellene haragudjak, miért kellene csalódott legyek, ha most éppen rossz hírt mondanak? És akkor hol marad az én hitem, az Istenbe vetett hitem? A jó szívesen elfogadjuk, de a rossztól dührohamot kapunk vagy kétségbeesünk, hogy: én Istenem, mért

hagytál el engem? Nem, most nem ilyen érzések fogalmazódnak meg bennem, hanem sokkal inkább hálát kell adnom az elmúlt 5 évért.

Minden volt bennem! És soha, egyetlen percre sem felejtettem el, hogy én kegyelemből vagyok itt.

A tavaly Medjugorjében a Szűzanya szobránál mindenki mondott egy kívánságot. Én nem! Én mindent megkaptam, amit ember elvárhat ezen a Földön, mert olyan állapotból (stádiumból) jöttem vissza, ami orvosilag szinte lehetetlen. Megköszöntem, hogy velem volt az Úton, Áldást kértem a kisfiamra és ennyi.

Csodálkoztak.... én nem. Nincs az a földi gazdagság, ami felérne azzal az érzéssel, hogy még élsz, még ellátod önmagad, gondoskods a gyerekeidről.

De minden tettemben ott van, hogy most kell megtegyem, most, ma...

„Mostantól csak jó és igazságos életet élek!” Ez a gondolat is a padon született... és igyekeztem ezt is megtartani, ami számomra azt jelenti, hogy őrizzem meg a szívem tisztaságát. S amikor konfliktusba kerülök, mert ilyen is van, ez a döntő érv. Mit nyerek, ha az igazamat akarom bebizonyítani és nincs kinek... semmit, energiát veszítek.

2007-ben meg AKARTAM gyógyulni, s nem volt járható út, 2010-ben sokkal okosabban csináltam, és működött. Hát akkor ezt kell folytatni.

Most nemrég hallottam egy betegtársamtól: „Az este is néztem a tv-t, s láttam, hogy annyi mindenk

meggyógyítottak, s engem miért nem tudnak?” Ilyenkor nem tudom elhallgatni, hogy nem jó irányból közelít a betegséghez. Ez nem így működik! Mit tett azért, hogy ide került? Vagy mit nem tett?

Mert senki nem lesz véletlenül beteg, csak ezt nehez megemésztetni....

Az élet megy tovább, akár velünk, akár nélkülünk...

Mit tehetek ÉN?

Mint már írtam, szinte semmit...

Felmehetnék a hetedik dimenzióba beszélgetni, kérhetném meditációban alfa szinten, hogy jó legyen az eredmény. De ezt nem akarom, nem ÉN lennék.... mert már ismerem az univerzum törvényeit, és ezen a szinten a hozzám hasonlóktól már többet várnak el. Kedden megtudom, hogyan döntött az égi világ.

És nem felejtettem el, hogy úgy érzem, a FÉNY világához tartozom...

És vasárnap a templomban, azt hiszem, csak én láttam: egy fénylángot... ahogy a Nap besütött az ablakon, az énekeskönyv lángolt. Először azt hittem, nem jól látom... de sokáig láttam azt a lángot. Nekem szólt...

Mi lesz a gyerekemmel, nem tudom... nincs honnan.

Még annyi időm van, hogy minél több szeretetet adjak a körülöttem levőknek, szeretteimnek....

Isten mindenkire gondot visel!

Most is...

Hírharang – a gyergyószentmiklósi unitáriusok közösségi lapja

Öröm a lelkész számára, ha a hívei ötletekkel állnak elő: mit lehetne tenni a közösség építése, gazdagítása érdekében. Így indult a *Hírharang* létrehozását elősegítő munka: a kezdeményezés írásra, munkára lelkesített, a munka pedig meghozta a maga gyümölcsét, s pünkösdi ünnepére megjelent *Hírharangunk* első száma. A második őszi hálaadás ünnepén látott napvilágot, s már tervezzük a karácsonyi számot.

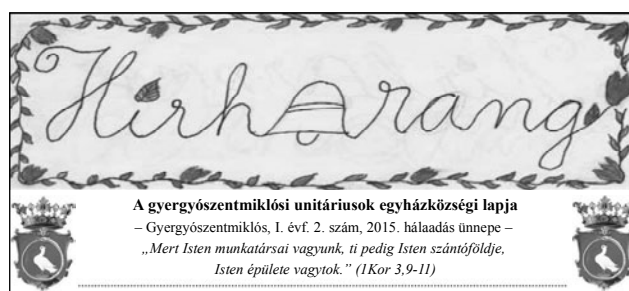
Máthé Gyöngyi ötletgazda az első szám vezércikében így fogalmazza meg az egyházközi lap létjogosultságát: „Még a télen megálmodtunk egy kis újságot, a *Hírharangot*. Helyi unitárius lapot, amely csak a miénk, gyergyói unitáriusoké. Tájékoztatna egyházi eseményeinkről, gyerekeink életéről, nagy unitáriusokat mutatna be, s mindezt tenné a Jóisten segítségével, a Jóistenhez folyamodva. S a kis lap, íme, napvilágot látott, helyet követel egyházi életünkben... Jele kíván lenni annak, hogy vagyunk, létezzünk, szavunkat hallatjuk itt a végeken, a Gyergyói-medencében.”

A *Hírharang* A5-ös méretű, nyolc oldalon a következő állandó rovatok olvashatóak: Lélekharang, Harangzúgás, Harangtorony, Harangjáték, RáhaRANGoló. A Lélekharang imádságot, verset, elmélkedést

tartalmaz. A Harangzúgás rovatban egyházközi események beszámolóit kerülnek. A Harangtorony azokat az egyházközseket mutatja be, ahonnan híveink származnak. A Harangjáték a gyerekek rovata, a RáhaRANGoló pedig az elkövetkezendő eseményekről, programkínálatból nyújt ízelítőt.

Szeretettel ajánljuk a kedves Olvasók figyelmébe a tenni akarás eme kis morzsáját. Nyomtatott formában a gyergyószentmiklósi imaházban, elektronikus formában pedig a következő internetes oldalakon érhető el a megjelent két szám: <http://www.scribd.com/doc/271100160/Hirharang-a-Gyergyoszentmiklosi-Unitarius-Egyhazkozseg-kiadvanya>; <http://www.scribd.com/doc/283071388/Hirharang-a-Gyergyoszentmiklosi-Unitarius-Egyhazkozseg-kiadvanya>.

TÓKÉS-BENCZE ZSUZSÁNNA

A 2015-ben folyamatban levő vagy befejezett egyházi épületek helyreállításáról Így is lehet!

FURU ÁRPÁD

• Az egyházi élet térbeli középpontja a közösség temploma. Ennek állapota minden gyülekezet számára sarkalatos kérdés. Minél életerősebb egy közösség, annál inkább szeretné bizonyítani temploma jó állapotával, frissen meszelt falaival, kijavított tetejével, hogy képes cselekedni, képes épületét tisztán, rendben tartani. A vágyott felújítás azonban legtöbb esetben többszörös akadályba ütközik, egyrészt pénzigényes, másrészt tanulmányokra, tervekre, és jóváhagyásokra, végül építkezési engedélyre van szükség. A folyamat számos frusztrációt okoz, az egyháztagok nagyon gyakran nem értik, miért szükséges a terv, és főleg zavaró a megannyi közigazgatási akadály, ami sajnálatosan Európa keleti széléin még szövevényesebb terepet jelent. Érthető, hogy egyházi munkám hivatalos elkezdésekor, 2012-ben általánosan bevett gyakorlat volt a kérdés „rövidrezárása”, azaz a szükséges javítás tervek, engedélyek nélküli elvégzése egy helyi, lehetőleg elismert, jó nevű mesterrel. Tegyük hozzá, példák emlegetése nélkül, hogy ez a szemlélet ma sem teljesen a múlté.

Csakhogya a „rövidre zárás” sokszor ténylegesen „rövidzárlatot” okozott. Sajnos igen gyakran a megfelelő tervezés nélkül elkezdett, azaz nem előkészített munka nem vette figyelembe a természet nyilvánvaló törvényszerűségeit, a mechanika, fizika, kémia tollunk függetlenül történő folyamatait, és ezért a templom „nem fogadta jól” a „mindentudó” mesterek munkáját. A becementezett lábazatok felett magasabban ütött ki a nedvesség, a fehér falon átütött a cement okozta penész szürkése, a frissen helyreállított templomfal megrepedt, az új tető alatt a mennyezet elkorhadt és beszakadt. Az épület állapota tehát tovább romlott, és az esetleges javítás ára is hatványozottan emelkedett. Az elmúlt években megjelent azonban egy másfajta rövidzárlat is. Terv, engedély és jóváhagyás nélkül egyre ritkábban lehet önkormányzati, országos vagy nemzetközi támogatáshoz jutni, ami helyes és érthető: miért kellene az adófizető pénzéből ellenőrizhetetlen és műszakilag megkérdőjelezhető munkálatokat támogatni? Önerőből pedig csak nagyon ritkán, különleges esetekben tudnak unitárius közösségeink haladni.

Örvendetes tény, hogy az elmúlt néhány év során több gyülekezet belátta, érdemes szakemberhez fordulni, érdemes tervet készíteni, érdemes a törvényes keretek betartásával dolgozni. Gyors eredmény ugyan nem várható, de megfelelő kitartással és türelemmel beérik a befektetett munka gyümölcse, és lépésről lépésre

haladva fokozatosan a repedt, kopott, vizes, gombás épület is helyreállítható.

Természetesen egyházunkban bőven készültek olyan karbantartási jellegű munkálatok is, melyeket építkezési engedély és terv hiányában, de megfelelő szakmai konzultáció mellett el lehetett végezni. Jelen cikk terjedelme nem teszi lehetővé az összes beavatkozás felsorolását, az alábbiakban a teljesség igénye nélkül csupán olyan munkálatról szeretnék röviden beszámolni, ahol építészeti terv és engedély birtokában dolgoztak.

Székelyderzs mint világörökségi helyszín kiemelt figyelmet érdemel és kap. A templom helyreállítására már 2010-ben teljes tervcsomag készült, melyet a Művelődési Minisztérium bizonyos időszakokban támogatott. Elkészült a várfalak és tornyok helyreállítása, és elkezdődött a templom restaurálása is. Tekintettel arra, hogy a támogatás költségvetés- és politikafüggő, a munkálatnak ez a része időről időre, többek között jelenleg is, szünetel. 2015-ben haladni lehetett viszont a kiemelten értékes freskók, többek között a Szent László-legenda helyreállításával. Erre a Norvég Alap által támogatott pályázat nyújtott lehetőséget. A munkálat eredménye már látványos, befejezése jövőre várható.

Firtosváralján 2009-től készültek a helyreállításra. Egy régi, helytelen döntés eredményeként (ti. linóleummal borították a padlás deszkázatát) elkorhadt a templom mennyezete. Az omlásveszély miatt 2009-ben már támaszokkal kellett ellátni a mennyezetet. Ezt követte a tervezés. Az építkezési engedély beszerzése után a Magyarországi Egyházügyi Államtitkárság és a Hargita Megyei Tanács támogatást biztosított a templom javítási munkálatainak elkezdésére. 2013-ban helyreállították a teljes fedélszerkezetet, 2014-ben a templom körül drénrendszer készült, és részlegesen megerősítették az alapokat. 2015-ben elkészült az új kazettás mennyezet, belülről kivakolták és lemeszelték a templomot. Reményeink szerint a munka 2016-ban a külső helyreállítással befejeződik.

Böződkőrispatakon 2012 előtt a teljes tetőszerkezetet lecserélték. A terv nélkül elvégzett, és tegyük hozzá: ilyen formában szükségtelen munka nem volt megfelelő, arányaiban változtatta meg a templom összképét, de ami még rosszabb, szerkezetileg sem volt biztonságos. Mi több, az óvatlan kivitelezés során a beázások miatt a templom korábbi gombakárosodása is erőre kapott, megtámadta a mennyezetet és a padokat. Ekkor fordultak a helyiek szakemberhez. Ön-

erőből a közösség már 2012-ben biztosította a templom teljes gombátlanítását, tervet készítettett a mennyezet és fedélszerkezet biztosítására, majd 2015 tavaszára elkészült a templombelső teljes szerkezeti helyreállítása. Bukaresti egyházügyi pályázat tette lehetővé 2015-ben a külső falak helyreállítását és az eredeti párkányzat visszaállítását. Ezzel a templom visszanyerte eredeti arányrendszerét és díszítéseit.

Kobátfalván a Fehér-Nyikó közelsége okozta a falak túlzott nedvesedését, majd az évtizedes távlatokban erre a kihívásra keresett és alkalmazott megoldások, a cementvakolat, a betonlábazat, lambéria és végül belső polisztrénszigetelés csak tovább emelte a fal nedvességszintjét. 2015 itt is a fordulat éve volt. Terv készült, engedély született, majd leverték a cementlábazatot és cementes vakolatot. Ekkor szembe-sültünk azzal, hogy a több évtizedes vizes téglafal milyen jelentős mértékben károsodott: a téli fagyok miatt a téglák egy része teljesen elporladt, más része nedves agyaggá változott. Torockói kőművesmesterek gondos munkájával egyenként kicserélték a károsodott téglákat, és újrafügázták a falat, majd elkészült a tervezett drénrendszer is. A falak további száradása után jövőre lehet számítani a külső-belső vakolásra.

Medesér repedésekkel barázdált temploma egységes és látványos festett berendezésével és középkori

Tetőszerkezeti helyreállítás Medeséren

kőrészleteivel a környék fontos építészeti alkotása. A templom helyreállítása érdekében már 2009 óta készülnek a felmérések, szakvélemények. A nagyrészt Hargita megye támogatásával készült előtanulmányokra 2015-ben a terv elkészítésével és az építkezési engedély kiváltásával lehetett pontot tenni. Bukaresti egyházügyi támogatás tette lehetővé az idénre

tervezett helyreállítási szakasz elvégzését: a tetőszerkezet teljes megerősítését és a héjazat cseréjét. Reményeink szerint a munkálatok jövőre folytatódhatnak.

Városfalván egy megrepedt támpillér ügyében volt szükség szakmai tanácsadásra. Ekkor derült ki, hogy a szentély padlóját és festett padjait könnyező házigomba támadta meg. Itt is elkészült a teljes helyreállítási terv, engedélyt kért és kapott az egyházközség, és megtörtént a gombátlanítási, fertőtlenítési munkálat. Ezzel párhuzamosan régészeti eredmények is születtek, a templom belsejében feltárták a későközépkori templom falait.

Oklándon szinte egy évtizede készülnek előtanulmányok, szakvélemények a templom műemléki értékeiről, freskóiról, kőrészleteiről, kazettás mennyezetről. 2015-ben az engedélyezési terv is elkészült. Jelenleg a templom toronyjavítását készítik elő. **Kolozson**, a templom és a parókia terv alapján történő helyreállítását követően, a tenyérnyi repedésekkel szabdalt egykori iskola helyreállítási terve készült el. A munkálatok folyamatban vannak. **Déván** a zárاندoklatok infrastrukturális igényeit is kiszolgáló parókiabővítés tervezése és engedélyezése valósult meg, a munkálatok első szakasza itt is lezárult. **Nagyváradon** engedélyezett terv alapján újították fel az imaház utcai homlokzatát. Szintén engedélyezett terv alapján dolgoznak **Homoródszentpálon** a közösségi ház felújításán, ugyanitt 2014-ben, törvényes keretek között, a templom külső falainak és tetőszerkezetének a helyreállítása készült el. **Énlakán** műemléki tervezést követően zajlik a Teleki László Alapítvány támogatásával a kazettás mennyezet helyreállítása és a parókia szakszerű felújítása. A parókia hagyományos pallótokos, zsalugáteres ablakainak korszerűsítése referenciamunkaként szolgálhat. **Kálnokon** a harangláb helyreállítására készült engedélyezési terv, a felújítás idén kezdődött, az ácsmunka nagyja jövőre várható.

Helyreállítási tervek, előtanulmányok és szakvélemények készítése folyamatban van többek között **Szentábrahámon**, **Tarcsafalván**, **Tordán**, **Várfalván**, **Bágyonban**, **Szengericén** és **Nyárádszentmártonban**.

Láthatjuk, az eddig felsorolt munkálatok többsége Hargita megyében található, itt ugyanis sokat segít, hogy a megyei tanács rendelkezik műemlékvédelmi stratégiával: megfelelően megfogalmazott pályázati kiírásokkal és támogatási rendszerrel járul hozzá az építészeti örökség helyreállításához, nemcsak a kivitelezéshez, hanem az előkészítő munkálatokhoz és a tervezéshez is.

Zárszóként örömnünknek adunk hangot: az egyházi építészeti örökség helyreállításának ügye az elmúlt években jó irányban mozdult el, ezért minden együttműködő egyházközségnek, keblitanácsosnak, gondnoknak és lelkesnek köszönettel tartozunk.

Dicsér Téged teljes szívem

2015. október 24-én került sor a VI. Háromszék-Felsőfehéri Egyházköri Unitárius Kórustalálkozóra Árkoson. 2010-ben Sepsiszentgyörgyön Gazdag Géza gondnokunk fejéből pattant ki az ötlet a találkozáshoz és a zászló elkészítéséhez. Minket követett Brassó 2011-ben, majd a következő években Nagyajta, Vargyas, Felsőrákos és idén Árkos vállalta a kórusok fogadását.

A közös éneklés lelki előnyökhöz juttat, új barátságok kötődnek, boldogabbá tesz. A társaság növeli az éneklés pozitív hatását. Jót tesz a léleknek. Nemhiába buzdított annak idején néhai nagytiszteletű püspökünk, Szabó Árpád az egyházi dalárdák újra- és megalkotására, az istentiszteletek szebbé tételére énekléseink által. Jó énekelni, próbákra járni, fellépni, megmérettetni, találkozni dalos társainkkal.

Lelkünket simogató érzés volt Árkoson az ódon várfalak által körülvevett templomba leülni, imádkozni. Mellénk telepedtek őseink... Kisgyörgy Mihály egykori árkosi kántor... Együtt énekeltek...

13 kórus vonult be, elől a zászlótartókkal: az árkosi, vargyasi, ürmösi, sepsiszentgyörgyi, szentivánlaborfalvi, nagyajtai, olthévi, felsőrákosi, datki, feketehalmi és a brassói dalárdák tagjai gyűltek össze együtt örülni a dalban.

Bíró Attila helyi lelkész áhítatának alapgondolatát a Kolossébeliekhez írott levélből választotta: „Mind ezek fölül pedig öltetek fel a szeretetet, mert az tökéletesen összefog mindent. És a Krisztus békessége uralkodjék a szívetekben, hiszen erre vagytok elhívva az egy testben. És legyetek háládatosak. A Krisztus beszéde lakjék bennetek gazdagon úgy, hogy tanítsátok egymást teljes bölcsességgel, és intsétek egymást zsoltárokkal, dicséretekkel, lelki énekekkel. Hálaadásal énekeljétek szívetekben Istennek.” (Kol 3,14–16)

Erdő B. Vilmos köri felügyelő köszöntötte a kórusokat, majd Máthé Árpád polgármester biztató szavai felemelő gondolatokat ébresztettek bennünk.

Meglepetéssel szolgált a Márk Attila által vezényelt árkosi Régeni Áron Dalárda közös éneklése és zenélése az Ágyuk gyermekkórusával (Árkosi Gyermek

Unitárius Kórusa). Mily felemelő érzés együtt énekelni: nagyszülő, szülő, gyermek. A karnagy, a gitárművész kántor tevékenysége, tehetséges zeneművelése egyházkörünk büszkesége. A vargyasi Dávid Ferenc Dalárda egyházi énekekkel örvendeztetett meg (33. sz., 185. sz.) jó példával szolgálva az egyházi kórusrepertoár összeállítására. Az ürmösi Unitárius dalárda bizonyítja, nincs korhatár az éneklésben, az egyház képviselésében, Isten dicsőítésében. Ökumeniából példát mutat a Buzogány–Csoma lelkészpár munkássága, akik elődeik nyomdokait követik: a Laborfalvi Róza Ökumenikus Nőszövetség Kórusa a szeretet hangján szólt Istenünkhöz.

A sepsiszentgyörgyi Kriza János Dalárdának megadatott, hogy az elveszített Benkő Enikőnk (1962–2009. nov. 9.) után ajándékba kaphattuk a fiatal, tehetséges, „angyalszárnyú”, nagyszerű karnagyunkat, Dénes-Karácsony Gabriellát. Elmegyünk a próbákra – hangjegyek között botorkálva is –, mert pozitív energiát sugároz, lelkünket gyógyítja, simogat minden mozdulatával, szavával, intésével. „Én Istenem, add meg nekem a csendes síri álmot, / Hogy meglegem, s majd elnyerem az örök boldogságot.” – csendültek Johannes Brahms dalának sorai ajkunkon.

A szentivánlaborfalvi Kelemen Alpár őseink hangján szólaltatta meg dalos férfiai. A „kottás imákat”, katonadalaikat templomainkban fellépéseiken, akár az Úz-völgyi megemlékezéseken is szívesen hallgatjuk.

A nagyajtai Gazdag Miklós Polgári Daloskört követte az olthévi Vegyes Dalárda, majd a felsőrákosi Unitárius Egyházközség Dalárdája. Már a gyönyörű népviseletükbe öltözött asszonyok látványa is szívemelengető volt.

A Datki Unitárius Egyházközség Tóth Gyula Kórusa fellépése után a Feketehalmi Ökumenikus Kórus, majd a kökösi Harmónia Vegyeskar, végül a brassói Unitárius Vegyes Dalárda zárta műsorunkat.

Török István köri esperes megköszönte a szervezőknek a munkásságukat, kiemelte az együttlét örömet. Egyházkörünk „Dicsér Téged teljes szívem...” zászlaját Bokor Béla árkosi gondnoktól az ürmösiek vették át, majd meghívták a jelenlevőket 2016. október 22-én tartandó soros kórustalálkozóra, Ürmösre.

A 277 számú záróének után a vargyasi Sütő Gábor kérésére himnuszainkat énekeltek el. A templomból a Végh Beniám Kultúrotthonba vonultunk. Az asztali áldás elneklése után Szentivánlaborfalva dalkörösei „megadták a hangot” a megterített asztal mellett. Gondúzó együtt énekelni: „Fiaim, csak énekeljétek!” (Tompai Mihály: A madár fiához.)

Este a dalostársak nagy része Székelyföld határaihoz igyekezett, ahol őrtüzek gyúltak, ahol a felekezetek együtt imádkoztak, ezzel is hirdetve: van egy nép a Kárpátok kanyarulatában, amely szabadon akar élni.

FERENCZI MÁRIA-MAGDOLNA

Jó volt együtt unitáriusnak lenni

A baróti unitárius egyházközség summiti (AEÁ) testvérgyülekezetének ötfős küldöttsége tíz napot töltött Baróton. Emilie Boggis segédlelkész, Jean Crichton kapcsolattartó, Robert Gunhouse, Leslie Culmer-Nier és Keith Nier október 30-án délután érkeztek meg városunkba. Látogatásuk célja a két egyházközség közti több mint húszéves testvéregyházközségi kapcsolat ápolása, erősítése, új kapcsolatok, ismeretségek kialakítása volt.

Az eddigi évek szokásától eltérően azért jöttek őszszel, mert a baróti unitárius családokkal részt akartak venni a Halottak napi világitáson a helyi temetőben. Nekik ez teljesen új és szokatlan élmény volt, mivel ők az év ezen szakában Halloweenet tartanak. Látogatásuk második napján tehát az ünnepi istentisztelet után elkísérték házigazdáikat a baróti, erdőfülei és vargyasi temetőbe.

A következő napokban kirándulásokon vettek részt, melyek során vargyasi fafaragókkal találkoztak, meglátogatták az olaszteleki és a vargyasi Danielkastélyt, a bölöni és nagyajtai unitárius templomokat, a parajdi sóbányát, sétáltak Székelyudvarhely központjában, megtekintették a rozsnyói várat, a brassói Kapu utcában rácsodálkoztak a városra. Kisbaconban részt vettek a Kenyér útja elnevezésű programon, amikor is Benedek Márta irányításával kürtöskalács- és kenyérsütésre került sor, meglátogatták a bodvaji emlékművet, a kisbaconi – még mindig működő – vízimalmot.

Hétvégén kétnapos kirándulásra mentek a baróti egyházközség képviselőivel. Előbb Nagyszeben városát tekintették meg, majd másnap részt vettek a Dávid Ferenc-emlékzarándoklaton Déván.

Vasárnap a summiti lelkész nő végezte a szószéki szolgálatot, beszédében kihangsúlyozta, mennyire fontos számára a két egyházközség közötti kapcsolat, s mióta ő is részese ennek, megváltozott az élete. Beszéde alapjául Pál Efézusiakhoz írott levele ötödik fejezetéből választott verset: „Jól vigyázzatok tehát, ho-

gyan éltek; ne esztelenül, hanem bölcsen, kihasználva az alkalmas időt, mert az idők gonoszak. Éppen azért: ne legyetek meggondolatlanok, hanem értsétek meg, mi az Úr akarata.”

Beszédében továbbá rávilágított a két egyházközség közti kapcsolat szorosságára:

– A két gyülekezet egymás lelki tükre, az empátia, az egymás érzelmeiben való osztozás összetart min-

ket, és megerősíti kapcsolatunkat. Nemcsak azért vagyunk egymásnak, hogy örömmel megosszuk, hanem képesek vagyunk egymás gyászában és szomorúságában is osztozni, és ez különlegessé és erőssé teszi kapcsolatunkat. Igaz a mondás, hogy akkor ismered meg igazán a barátaidat, mikor nehézségben vagy, amikor szomorú vagy. Az, hogy itt lehetünk egymásnak a gyászban is, arról tesz tanúbizonyságot, hogy egymásnak fontosak vagyunk, hogy kapcsolatunk több a felszínes barátságnál – mondta, utalva a nemrég mindkét egyházközségben történt halálesetekre.

Az együtt töltött napok alatt az amerikai testvérek többször is köszönetet mondtak az időért, amit velük töltöttek, rájuk szántak a házigazdák és mások is.

BARDOCH ANDREA

„A humor Isten ajándéka” (Báró József)

• A tiszteletes egy őszi délután a kertjébe készült az almát felszedni, ám meglepetésére a kertben három vasárnapi iskolás növendékét találta, akik éppen az almát dézsmálták.

– Hát így tartjátok meg ti a hetedik parancsolatot? – szól a dorgálás.

– Nem akartunk mi lopni, tiszteletes úr – szólal meg a három tettes közül a leghamarabb felocsúdó Katica –, csak Ádámot és Évát játszunk, Gyuri a fán a kígyó.

• Egy esztendőben igen rossz termés volt, így az egyházközségi előjárók beállítottak a tisztelendő úrhoz:

– Tetszik tudni, tisztelendő úr, nagyon rosszul fizetett az idén a búza is, a rozs is, hát majd csak zabot mérünk ki a tisztelendő úrnak papbér fejében.

A tisztelendő úr gondolkozik egy kicsit, aztán azt mondja:

– Jól van biz az, atyámfi, én meg a zabért majd nyeríteni fogok nektek a templomban.

(Dvorzsák János: *Adomák és veszemék*. Bp., 1903.)

NŐK VILÁGA

Beszámoló a baracskai emléknapról

Perczelné Kozma Flóra-emléknap

CHEHADÉ-BOÉR JUDIT

• A budapesti Perczelné Kozma Flóra Nőegylet önképzőköre a 2015. évet Kozma Flóra-évnek nyilvánította az unitárius nőapostol születésének 150. és halálának 90. évfordulója alkalmából. Az önképzőkör teljes évi programját a megemlékezésnek szenteli. Ennek keretében került sor 2015. október 17-én a Perczelné Kozma Flóra-emléknaphoz Baracskán, a nagyaszszony szülő- és nyugalóhelyén. Erről szól az alábbi beszámoló.

Nyugodtabb a lelkem, mióta Zsófi, Erika, Ildi, Cili, Csilla, Judit, Zsóka, Tünde, Ida, Sándor, Laci, András és Gyuri társaságában leróttam tiszteletemet névadónk, Perczelné Kozma Flóra névtelen sírjánál. Úgy érzem, mi, akik együtt tölthettük Baracskán ezt az emléknapot, olyan közös élményekkel gazdagodtunk, melyek tartósan összekovácsolnak minket. Lássuk hát, hogyan zajlott le ez a megható, felemelő, ugyanakkor derűs, jó hangulatú megemlékezés!

Kicsit tartottunk az időjárás szeszélyeitől, de végül egy napsütötte, madárfüttyös, virágokkal ékes temetőben emlékezhettünk unitárius egyházunk hajdani nagyasznonyára, apostolára. Miatán Perczel Ferenc fekete gránit obeliszkjére ráragasztottuk a felesége nevét, születési és halálozási évszámát tartalmazó vízhatlan címkét, átkötöttük fehér selyemszalaggal, és hozzá rögzítettük koszorúnkat, rázendítettünk a 42. zsoltárra (*Mint a szép híves patakra*). Ezt követően elhangzott lányának, Perczel Flórának halotti verse a véges földi létből a soha el nem múló örökéletbe való átmenet fozozatairól. Léta Sándor lelkész úr emlékbeszédének középpontjába a

töredékes anyag és a tökéletes lélek közötti kölcsönkapcsolatot állította. Maga a sír jelképesen: „két irányban közvetíti az érzéseket: részünkről a lélek világába, szeretetünk felé, Perczelné Kozma Flóra felé, és a lélek világából hozzánk is érkezik, az emlékeken s a lélek húrjain keresztül, az üzenetek”. Zárásként elénekeltük a *Sorsod hagyd az Úrra* című Malan-szerzeményt.

Ennek utána szemügyre vettük a szomszédos sírokat is, melyekben Flóra szülei, nagyszülei nyugszanak, majd kis sétára indultunk a számos értékes, régi sírkövel rendelkező temetőben. A faluban pedig felkerestük a Kozma-Perczel család hajdani birtokát, melyet a háború után államosítottak, felparcelláltak és kiárúsítottak. Néhány szót váltottunk az egyik jelenlegi tulajdonossal is.

A közös ebédre a Tavaskert Étteremben került sor, majd levettük a Zsófi által összeállított ké-

peket és idézeteket. Ismét megállapítottuk, hogy névadónk igencsak tömören és mélyrehatóan tudott véleményt mondani a legkülönbözőbb dolgokról, és hogy mennyire aktuális és megszívlelendő ma is mindaz, amit fontosnak tartott kiemelni.

Ezúttal sem maradt el egyik, alkalomhoz illő írásának a felolvasása, mely *A temető filozófiája* címet viselte. Kiderült belőle, hogy nemcsak tudományos igényű cikkek fogalmazásában tűnik ki, hanem valóságból merített jelenetek felidézésében is remekel. Az emberekhez való közeledése pedig mintaszerű. Emlékülésünket a Házi áldás eléneklésével zártuk.

Reméljük, hogy lesz még alkalomunk ide visszatérni, és jobban megismerkedni azzal a környezettel, amit Flóra nagy gyengédséggel a „mi kis falunknak” nevezett, beszélgetni olyan lakosokkal, akik személyesen ismerték a család valamelyik tagját, vagy szeretnének többet tudni arról a tősgyökeres baracskai nagyasznonyról, akire méltán lehetnek büszkék.

„Ezáltal bizonyítsuk be, hogy bár egyenként gyengék és erőtlenekek vagyunk, de azért lelkesedés és összetartás által mégis segítségére lehetünk egyházunknak; mert az a szellem, mely vallásunkat áthatja és jellemzi, egy külön kis világot teremthet számunkra is: az unitárius nők világát!”

PERCZELNÉ KOZMA FLÓRA

Vallomás

A gyulakutai gyülekezet Csókfalva–Erdőszentgyörgy–Bözödújfalú Egyházközséghez tartozik. A csupán 35 lelket számláló gyülekezetünk többsége nyugdíjas, páran vagyunk fiatalabbak. Tagjaink többsége nem itt született, egy pár fiatal és gyerek kivételével.

Ebben az évben konfirmált egy gyerek, de kilátás a közeljövőben nincs konfirmálásra, házasságkötésre vagy keresztelezésre. Nincs unitárius templomunk. Az istentiszteleteket így a helybeli református templomban tartjuk, amit ezúton is köszönünk a református egyháznak. Sajnos havonta csak egyszer van istentiszteletünk, meg ünnepeink alkalmával. És nem szól az orgona, mivel nincs kántorunk. Hiányolom.

Van egy amerikai testvérgyülekezetünk. Sok éven át volt Demeter Erika a lelkészünk, akit az évek alatt nagyon megszerettünk. Sajnáltuk nagyon, amikor elment. Két éve elmúlt már, hogy Tőkés Lóránt tiszteletes lett a mi új lelkészünk. Mostanra már őt is megismertük, megszoktuk és megszerettük.

Én unitárius családban születtem. Házasságom első pár évében átálltam reformátusnak, hogy a család egyvallású legyen. Hagytam magam akkor meggyőzni arról, hogy a két vallás egyforma, de amikor átéli az ember a felekezetváltást, és mást kell higgyen, mint amiről meg van győződve, akkor jön rá, hogy

mégsem egyforma, és ez felettébb zavaró tud lenni. Papíron református lettem, de hitem bent a lelkem mélyén unitárius maradt. Amolyan kakukktojásnak éreztem magam a reformátusok között. Ahogy teltek az évek, egyre jobban bántott, amit tettem, és egyre többet gondoltam a gyerekkori vallásórákra...

Templomba is már kiskoromban szerettem járni. Akkor sokat nem értettem a prédikációkból, de valahogy jól éreztem magam a nagy falak között. Amikor már nagybacska lettem, továbbra is eljártam a templomba, bár az akkori barátaim sokszor gúnyos megjegyzéseket tettek, amiért templomba jártam, de ez egyáltalán nem zavart engem.

Egyre gyakrabban jutottak eszembe konfirmáláson tett ígéreteim és vallomásaim, és hogy ezekhez hűtlen voltam. Közben megtudtam, hogy Gyula után is van unitárius istentisztelet.

Aztán egy napon lemondtam a református vallásról, és újra unitáriussá váltam. Így megbékélt a lelkem. Ma is szívesen eljárak református istentiszteletre, amikor nekünk éppen nincs, de most már ez egész más unitáriusként.

Nem tudom, hogy mások voltak-e vagy éppen benne vannak egy ilyen helyzetben – hallgassanak a lelkük hívására, hitük szavára, és legyenek bátrak megtenni a lépést, melyet én is megtettem.

SIMÓ ZSUZSÁNNA

IFJÚSÁGI OLDAL

Fiatallélmények a XVIII. Dévai Emléktáráról

A XVIII. Dévai Emléktár sokunkat ismét felettébb minőségi élménnyel gazdagított. A találkozások, a lelki feltöltődés, a hitünkben való megerősödés vágya idén is elvezetett bennünket magas Déva várába, ahol ezeket az értékeket megkaphattuk, és elraktározhattuk a szívünk-lelkünk azon zugába, ahol a legkedvesebb emlékeink vannak.

Fiatalokat, egyetemistákat, teológus hallgatókat kérdeztünk meg az idei emléktáráról, a kérdéssorozat arra próbált válaszokat kapni, hogy a mi generációnk hogyan élte meg Dávid Ferenc egyházalapító püspökünk emléknapját, melyek voltak azok a pillanatok, amelyeket ők is elrejtettek szívük-lelkük emléktárába. Íme:

1. Hol/honnan hallottál először Dávid Ferencről, Déva-váráról, az emléktáráról?

„Először az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet 2012. évi Küldöttgyűlésén hallottam a Dávid Ferenc emléktáráról.”

„Először 2013 őszén hallottam Zitától. Egy egyetem alkalmával felmerült Déva, akkor letisztáztuk, hogy ki az a Dávid Ferenc, én meg itthon utánanéz-

tem Déva várának, mert fúrta az oldalam a kíváncsiság.”

2. Mi vezetett arra, hogy emléktárába írod?

„Már hatodikos korom óta minden év novemberében részt veszek a emléktárában, ez volt a hetedik alkalom. Számomra jó érzés megemlékezni Déva várában Dávid Ferenc egyházalapítónkról, egy lelki feltöltődést ad számomra a emléktár.”

„Mindenféleképp a kíváncsiság. Kíváncsi voltam arra, hogy milyen lehet olyan sok ember között, akiknek egy része ugyanolyan, mint én. Kicsit nehéz ezt

megfogalmazni. Egy lelki feltöltődésre számítottam, amit meg is kaptam.”

„A kíváncsiság, hogy milyen is lehet az a hely, ahol befalazták Kőműves Kelemennét, milyen az a meredek hegyoldal, ahol a mondabeli kocsi kerekei zörögtek, és milyen lehetett a cella, ahol meghalt egy nagy ember.”

3. Fontos-e neked, az út, amíg elérsz Déva várába?

„Igen, fontos, mert időt ad arra, hogy átgondoljam mindazt, amit a vár falai maguk közé zártak és őriznek. Illetve segít tudatosítani ennek jelentőségét és fontosságát.”

„Igen, fontos, amikor az autópályáról megpillantom a dévai várat, mindig eszembe jut, hogy valamikor, pár száz évvel ezelőtt, idehurcolták vallásunk alapítóját, s mindig megerősödik bennem az, hogy: De jó, hogy unitárius vagyok.”

4. Melyik az a három szó, amellyel jellemezni tudod a pillanatot, amikor megérkezel – avagy belépsz a várfalak közé?

„Izgalom, kíváncsiság, de egy picit félelem is.”

„Boldogság, hit, szeretet.”

„Nagyon huzat van.”

„Kitartás, az egy Istenbe vetett hit, közös cél és jövőt álmódó emberek.”

5. A tömegben arra gondoltam, hogy/azt éreztem, hogy...

„Elfáradt a lábam.”

„A tömegben arra gondoltam, hogy milyen szép lenne, ha nem csak itt, de kis gyülekezeteinkben is ilyen őszintén, erőteljesen és tisztán szólna az Adjunk hálát mindnyáján.”

„A tömegben az együvé tartozás érzése lett úrrá újra rajtam, arra gondoltam, hogy ez a mi világunk, itt valami más van, itt itthon vagyunk, és azt éreztem, hogy »de jó nekünk itt lenni nálad«...”

6. Mit adott neked a XVIII. Dévai Emlékszárándoklat?

A teológiai hallgatók várjátéka

„A Dévai Emlékszárándoklat megnyugvást és az elégedettség érzetét adta. Feltöltött, úgy éreztem, elégtételt szereztem, nem a szervezőknek, nem azoknak, akik szerepeltek, nem is azoknak az idős nének, akik megszólják a mai fiatalokat hitetlenségükért, hanem saját magamnak.”

„Szeretetet, megnyugvást, életkedvet.”

„Megint megerősített abban a hitben, hogy unitáriusnak lenni, Dávid Ferenc követőjének lenni Istennek ajándéka, melyet szeretettel, kitartással és kemény munkával tovább kell adni az utánunk jövőknek!”

7. Felnőttél-e Dávához?

„Úgy érzem, hogy az emlékszárándoklathoz felnőni a sok éven át Déva várában szerzett emlékezés és élmények által lehet igazán.”

„Dávához nem szükséges felnőni... Déva mindenkié, kicsiké és nagyoké egyaránt, a magasba repítő elérhetetlenségével, felnőttiséggel együtt.”

„Dávához nem felnőni kell, hanem Dávát éltetni kell, éltetni nemcsak a minden évi zárándoklatban, hanem a mindennapokban is. Azt az értéket, amit Déva ad, át kell vinni a mindennapokba, mindennapokat formálóvá kell tenni... Vagy talán ezt jelenti felnőni?”

BAROTHI BRIGITTA, NAGY HENRIETTA

...A szín(d)es hétvégénkről...

Köri képviselők összerázó hétvégeje. 2015. október 23–25.: három elnökségi tag, két belkapcsolatos szakosztályvezető, kilenc egyházköri képviselő. Egy új csapat. Mind olyan emberek ők, akiknek valami pluszt, valami igazán fontosat jelent az egyletezés, az ODFIE.

A hétvége során nem az volt a célunk, hogy hivatásos vezetőkké váljunk, sokkal inkább egy kérdésre kerestük a választ: Hogyan tegyük jól azt, amit oly szívesen teszünk? Ezt első körben egy kiscsoportos tevékenység által próbáltuk megválaszolni: három csoport három körben a körút és az egyházköri találkozó szervezési kérdéseinek mikéntjéről, valamint az éves tervek és javaslatok sokaságáról tudhatott meg töb-

bet, illetve fejthette ki véleményét. Miután együtt átbeszéltük a kiscsoportok meglátásait, Fülöp Júlia, „Mamink” vezetésével a kommunikáció formáiról beszélgettünk. Bár péntek este mindannyian beavatottakká váltunk, és megkaptuk a feladatainkat jelképező virágjainkat, amelyekért felelősséget is vállaltunk, a szombat este még tartogatott valamit. Egy szerződést: miután alaposan megismertük feladatköreinket, aláírásunkkal pecsételtük meg, hogy még véletlenül se merüljön feledésbe felelősségvállalásunk.

Tevékenységeinket egy házibuli követte, amelyen ezúttal vetélkedők és játékok biztosították a kikapcsolódást, igazi ODFIE-s hangulatot eredményezve. Két csapat mindent beleadva, önfeledten küzdött a számkra igazán értékes nyereményért. Vasárnap délelőtt megismertük, hogy melyek a jó és sikeres vezető

ismérve, és hogyan végezhetjük kellőképpen munkánkat. Egy közös áhítat és fotómaraton után búcsút vettünk egymástól, és hazaindultunk.

Indulunk, hogy újult erővel és lendülettel vágjunk neki ismét egy igazán különleges évnek, melyben számtalan lehetőséget látunk, kimeríthetetlen és feledhetetlen ODFIE-s pillanatok.

Tudjuk, hogy ez is a mi évünk lesz, a mi pillanataink, a mi világunk, ami csak rólunk szól. Az e hétvégén kapott virágainkat pedig féltőn vigyázzuk, lassacskán kinyílnak, és mi mindannyian tudjuk, hogy ,felelősök vagyunk érte.

PAP HAJNALKA

„KKK”-körút Kolozs-Torda körben

2015. november közepén került sor a Kolozs-Tordai egyházkörben a várva várt körútra. Péntek délután társammal, Dezső Szabolcs Leventével felültünk a Torda felé száguldozó mikrobuszra, mit sem tudva arról, hogy mi vár majd ránk az elkövetkezendő órákban. Meglepetésünkre Tordatúron egy nagyon lelkes „lányos” egyletező csapattal találkoztunk, akik pár perc elteltével már jó barátainkká váltak.

Szombaton csapatunk kibővült Palkó Zalán Koppány teológiai és Dezső Zsolt régészeti hallgatóval. E nap célpontjai Alsófelsőszentmihály, Aranyosrákos, illetve Torockó voltak. Mindhárom helyen jókedvű, aktív és legfőképp kíváncsi fiatalokkal találkoztunk, akik elmesélték, hogyan is zajlanak náluk a heti, illetve az alkalmi egyletezések. Az általuk szerzett tudást illetve tapasztalatot igyekeztünk kibővíteni, és átadni mindazt, ami számunkra az ODFIE. Így a programban volt egy kis beszélgetés, játék, ami a fiatalokat jókedvre hangolta. Az ének sem hiányozhatott az együtt töltött időből: a Jó nekem című dal ráébresztett arra, hogy a körülöttünk történő események ellenére jó nekünk itt és együtt lenni. Bródy János Szabadnak szü-

lettél című dala pedig megerősítette az előbbi gondolatot.

Körutunkat folytatva vasárnap délelőtt elérkeztünk a TIFE-hez, azaz a Tordai Ifjúsági Egylethez, akik a megszokott hétvégi hosszabb alvást elhanyagolva nagyon szép számban jöttek el egyletezni. A vidám és a picit álmos arcok innen sem hiányoztak: az álmos arcokat gyorsan felváltották a vidám arcok, amikor megtaláltuk a csapat kedvenc játékát, aminek sajnos nem sikerült nevet adnunk. A búcsúzás pillanata elkerülhetetlen volt, habár mi úgy éreztük, hogy ezt a tevékenységet jó sokáig folytathatnánk.

Hazafele jövet javában tervezgettük, hogy mikor is lesz a következő találkozás ezekkel a gyönyörű és aktív emberekkel, és akkor döbbsentünk rá, hogy körutunknak még vége sincs, hisz kedden következik a KÁDFIE, azaz Ki a Sztár? Hát Kolozsvár...

Végezetül pedig nagyon boldog vagyok, hogy ezen a hétvégén megismerhettem a Kolozs-Tordai kör aktívabb egyleteseit, számomra ez nagyszerű és egyben felejthetetlen élmény marad, hiszen hagytunk magunkból egy hangot, egy arcot, de vittünk magunkkal százat.

MÁTYÁS BRIGITTA

**Élmények,
amelyeket
át kell élned
egyletesként.**

Gyűjtsd be!

A képgyűjtőgetős játékunkkal egy éven át emlékezhettünk az egyletes élményekre. Az Unitárius Közlöny hátsó lapjainak sarkában mindig volt egy kis képecske, egy élménnyel, amit azért rejtettünk el, hogy év végére összegyűjtsétek ezeket, felelevenítsétek a hozzá kötődő emlékeket, majd borítékba téve elküldjétek nekünk január 30-ig, az egyletes iroda székhelyére (400105 Cluj-Napoca, B-dul 21 decembrie 1989, nr. 9)

A nyeremény pedig igen különleges: a boldog tulajdonosa lehetsz egy egyedi, egyletes melegítőfelsőnek (hanorák), amilyen senki másnak nincs. Keresd, vágd, borítékoldd, küldd, nyerj! Sok szerencsét!

A püspök szülő- faluja	↖	Nóta	Arrafele!	Farkaslaka írója (Áron)	Szándé- kozó	Helyhez kötés	Nem volt anyósa!	Limes, röviden	Bizonyítás		Egyházunk 30. főpásztora, 1996-tól 2008-ig töltötte be a tisztséget.				
Arra a helyre érkező	▶														
Vesze- kedik	▶														
Pajta	▶		Arab versforma	▶											
			Volt												
A sugár jele	▶	Az én házam, az én ... A Tűzmadár dala	▶					Dél jele	▶						Tajték
Indulat- szó	▶		Latin Nap (SOL)	▶			Feltéve Zacskóba rak	▶							
			Gyulladás												
Spanyol festő volt	▶				Vízzel lát e	▶				Bajt csinál	A sugár jele	Vízilabda	Új ellen- értéket állapít meg	A mont- pellier-i egyetemi rangja	
				Az egyház 30. püspöke	▶										
Szolga eleme	▶			Félzsák!											
Mérték- telen évés	▶							Üres ler! Károly Róbert csatahelye	▶		Becézett Otilia Amerika je- lenlegi elnöke				
Úrmanó	▶		Föld kidobása Hálószővő állat	▶											
Nemzet	▶			Gyógyítha- tatlan beteg	▶					Bűdös állat	▶				
				Newton						Állóvíz					
Királyi szék	▶				Segély- kérő jel	▶				Tantál vegyjele	▶		Juttat	▶	
					Az egység százszorosa					Becézett Katalin			Honalapító vezérünk		
Kenyér- sütő iparos	▶			Hungary ... Lake City, amerikai város	▶	Bőségesen étkező	▶								
						Mint									
Valamint	▶		Tenger angolul	▶			Adag közepel Maros megyei autójele	▶		Argon vegyjele	▶			Kálium vegyjele	▶
			Számos							Angol fiúnév				Lenti helyre	
A múlt idő jele	▶	Bemondás sakkban	▶								Patricia becézve	▶			
		A föld felé									Havas részlet!				
Tűz meg- szünté- tése	▶							Remek	▶						
								Japán autójele							
Ez is volt a püspök a teológián	▶						Gézen-gúz	▶							

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

Kiadja a Magyar Unitárius Egyház, Kolozsvár
Alapítási év: 1888. Új sorozat (1990-től)

Szerkesztőség: Czire Szabolcs főszerkesztő, Andorkó Júlia szerkesztő

Munkatársak: Asztalos Klára (Nők Világa), Czire Alpár (fotó), Forrai Tibor (keresztrejtvény), Gergely Noémi (ifjúsági oldal), Márkó László (médiareferens, honlap), Nagy Henrietta (gyermekoldal).

Tördelés: Virág Péter. Olvasószerkesztő: Kürti Miklós

Készült a kolozsvári Gloria Nyomdában.

A szerkesztőség postacíme: 400105 Cluj, B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9. tel./fax: (0)264-593236/(0)264-595927

kozlony@unitarius.org

A lapszám megjeleníthető: kozlony.unitarius.org

Lapterjesztés és adminisztráció: **Gáspár Péter és Mezei Melinda.** A lapok kiszállításával kapcsolatos felvilágosítás: **Verbum Egyesület, Simon Ferenc,** tel.: 0264-596478

A kéziratok szerkesztőségbe érkezésének határideje: a tárgyhó előtti hónap **15-e.** Kéziratokat nem örzünk meg, és nem küldünk vissza. Közlésre szánt fényképeket kérésre visszaküldünk. A lapban közölt írások nem tükrözik feltétlenül a szerkesztőség nézeteit.

ISSN 1220-8418

Boldog karácsonyt, kedves gyerekek!

1. Ez az ünnep közeledik.
2. Így köszöntjük egymást az ünnepen:
... Karácsonyt!
3. November végén beléptünk a ...
időszakába.
4. Itt született a kis Jézus.
5. Ő mondja meg az örömhírt
a pásztoroknak.
6. Négy héten keresztül, ezt gyűjtjük
meg a koszorún.
7. Ez vezeti a napkeleti bölcsetek
Jézus jászolához.

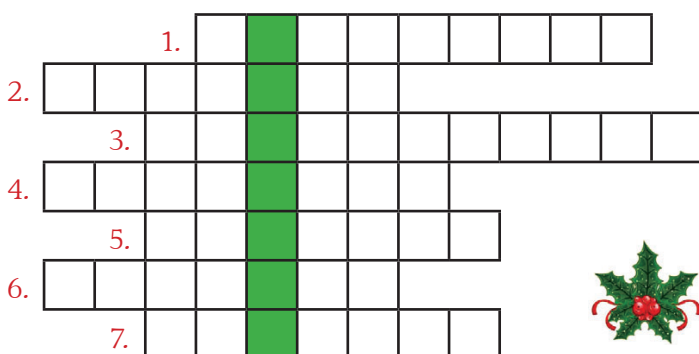
Az úton lépkedünk,
amíg elérünk karácsonyig!

DSIDA JENŐ

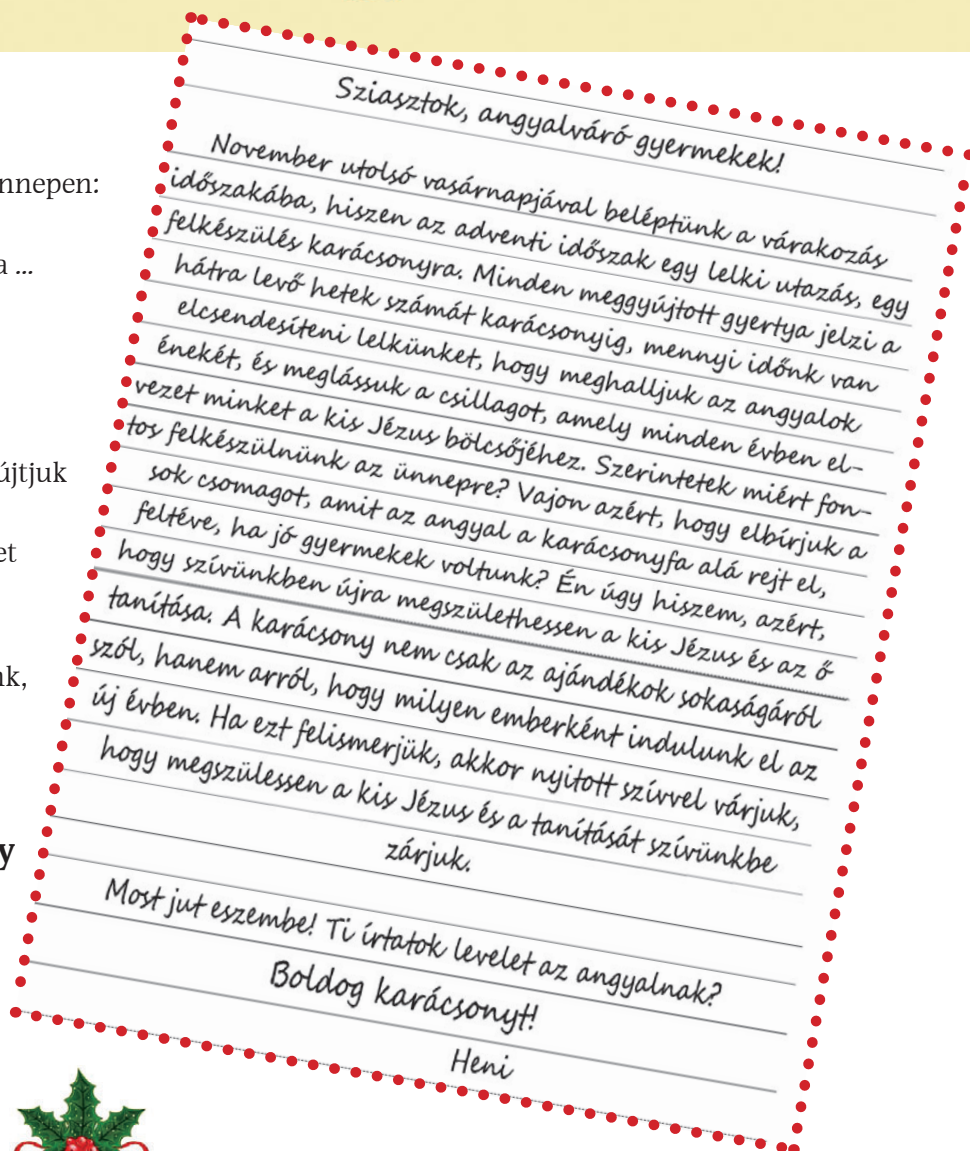
Itt van a szép karácsony

Itt van a szép, víg karácsony,
Élünk dión, friss kalácson:
mennyi finom csemege!
Kicsi szíved remeg-e?

Karácsonyfa minden ága
csillog-villog: csupa drága,
szép mennyei üzenet:
Kis Jézuska született.

Az oldalt szerkeszti: NAGY HENRIETTA

Jó gyermekek mind örülnek,
kályha mellett körben ülnek,
aranyese, áhitat
minden szívet átitat.

Pásztorjátsszók be-bejönnek
és kántálva ráköszönnek
a családra. Fura nép,
de énekük csudaszép.

Tiszta öröm tüze átég
a szemeken, a harangjáték
szól, éjfél üzenet:
Kis Jézuska született!

Furu Árpád: Útmutató az unitárius egyházi épületek karbantartásához

• Gyülekezeteinket lelki közösségekként határozzuk meg. Unitárius vallási életünk középpontjába a lelki, szellemi élet előmozdítását helyezzük. Ennek megvalósítása azonban a jól behatárolható fizikai térben történik: egyházi épületeink – a templomok, parókiák, iskolák, közösségi épületek – adnak otthont a különböző gyülekezeti tevékenységeknek.

Elengedhetetlen, hogy ezek az épületek megfelelő módon töltsék be szerepüket. Jó érzés olyan épületben imádkozni, találkozni, hasznosan eltölteni az időt, amely mind esztétikai, mind funkcionális szempontból megfelel igényeinknek. Az épületek állapota a gyülekezetek elkötelezettségének is tükrözi: a jó karban levő, gondozott, tiszta épület odafigyelést, törődést, felelősségteljes közösséget sejtet; az elhanyagolt épület a lelki élet hanyatlását is jelzi. Fontos tehát az épített örökség jó állapotának megőrzése, a károsodások javítása.

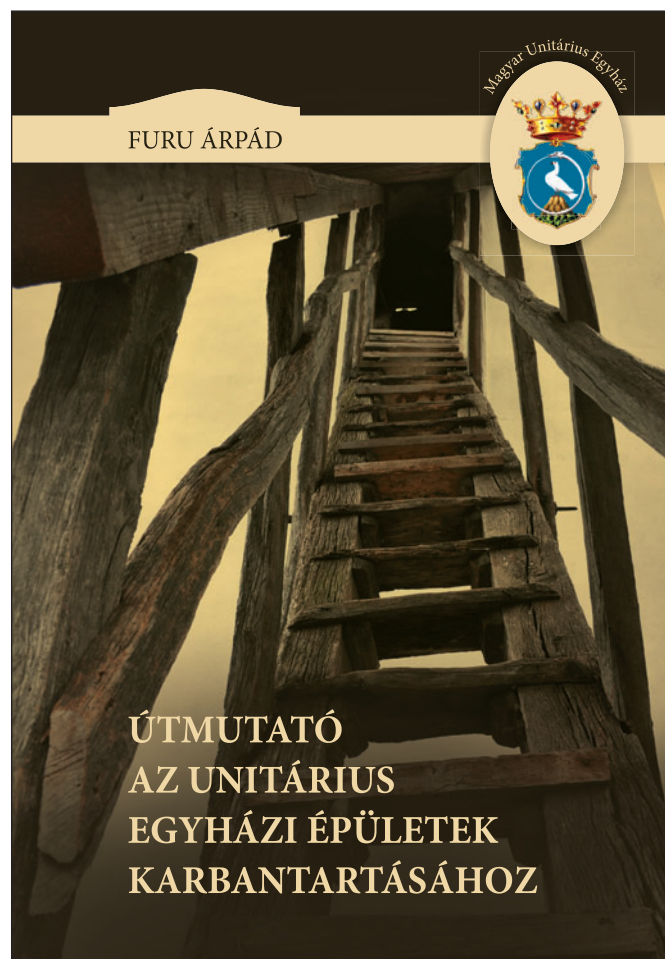
Furu Árpád építőmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök gyülekezeti használatra szánt kézikönyve az a céllal íródott, hogy eligazítást nyújtson az épületek károsodásával, javításával és karbantartásával kapcsolatosan felmerülő kérdésekre. A kötet megírását egyházi épületeink állapotának számbavétele, a gyülekezetekben gyakorolt karbantartási és javítási eljárások valóságával való szembesülés sürgette. Furu Árpád többévtényi tereptapasztalat eredményeit összegezve mutat rá az általánosan és specifikusan előforduló problémákra, a javítások esetében előforduló ismétlődő hibákra, valamint a megelőzés lehetőségeire.

A kézikönyv első része egy átfogó leírást tartalmaz az erdélyi unitárius épített örökségről. A második rész, a rövid elméleti bevezető után, a konkrét problémák ismertetését, a megelőzés és probléma-elhárítás, valamint a rendszeres karbantartás kérdéseit tárgyalja. Az utolsó két alfejezet kitér az új technológiák alkalmazásával kapcsolatos dilemmákra is. A szakmai magyarázatokat a szerző az általa készített fényképes illusztrációkkal szemlélteti.

A birtokunkban levő épített örökség megőrzése, jó karbantartása és továbbadása felelősségteljes feladat. A hiánypótló kiadvány „kötelező olvasmánya” kell, hogy legyen minden felelős egyházközszégi vezetőnek. Ám haszonnal forgathatjuk akkor is, ha tenni akarunk családi házunk jobb karbantartása érdekében.

Szolgáljon ez a kézikönyv hasznos segédeszközként!

BÁLINT RÓBERT ZOLTÁN

Balázs László lelkész (Füzesgyarmat), **Bálint Róbert Zoltán** közigazgatási előadó-tanácsos (Mészkö–Kolozsvar), **Bardocz Andrea** újságíró (Barót), **Barothi Brigitta** egyetemi hallgató (Nagyajta–Kolozsvar), **Chehadé-Boér Judit** a Perczelné Kozma Flóra önképzőkör szervezője (Budapest), **Gergely Edó** író (Kolozsvar), **Fekete Júlia** előkönyvelő (Nyárádgálfalva), **Ferenczi Mária-Magdolna** agrármérnök (Sepsiszentgyörgy), **Furu Árpád** építészeti tanácsadó (Kolozsvar), **Márkos Hunor Elemér** lelkész (Medgyes), **Mátyás Brigitta** diák, köri képviselő (Küküllődombó–Kolozsvar), **Moldován-Szeredai Noémi** lelkész (Csekefalva), **Nagy László** lelkész, nyugdíjpénztári elnök (Marosvásárhely – Bolyai tér), **Nagy Henrietta** teológiai hallgató (Székelykeresztúr–Kolozsvar), **Pap Hajnalka** diák, köri képviselő (Bencéd), **Rácz Mária** lelkész (Kolozsvar – Belváros), **Rácz Norbert** lelkész (Kolozsvar – Belváros), **Simó Zsuzsanna** takarítónő (Gyulakuta), **Szabó T. Anna** költő (Kolozsvar–Budapest), **Székely Kinga Réka** hitéleti és missziói előadó-tanácsos (Homoródszentpéter), **Takács Enikő** egyházközszégi jegyző (Fiatfalva), **Tőkés-Bencze Zsuzsanna** lelkész (Gyergyószentmiklós)